

**Vallajuhid
Põhjamaades
stažeerimas**

LK 2

**Talveõhtud Valingu ja Hüüru
kandis on nüüd valgemad**

LK 3

**Saue vald
võib saada
17. küla**

LK 6

NR 11
DETSEMBER 2011

SAUE VALLALEHT

Koduvald

☐ Kultuurikeskus kutsub üles öiseid uitajaid kaasa võtma fotokaamera talletamaks talviseid hetki ja jõuluemotsioone. Kui ilusaid vaateid koguneks pihutäis, saaks keskuse seintel ehk näitusegi avada. Infot inspireerivate fotojäädvustuste kohta oodatakse e-postil veskitammi@sauevald.ee. Eelmise aasta talvemüinasjutu on kaardisse püüdnud Toomas Kadarpik.

JÕULUD

Ja jõulud jõuavad juba...

Enam ei ole palju jäänud. Jõuluusku inimesed sätivad juba küünlaid akendele ja naudivad pühadeootust. Skeptikud seevastu alustavad joristamist teemal, et kuidas kogu sel aastalõpusaginal on kommertsimekk ja raha lõhn juures. Ometi on selge - jõuavad need jõulud igal juhul. Tahad või ei taha, valge lume- või porivaibaga. Varsti.

KODUVALD
annely.sumre@
sauevald.ee

Jõuluagel tuleb igapäev juurde erinevalt. Kes valmistub varakult, luues enda ümber pühademeelolu juba detsembri alguspäevil, kes otsib alles jõululaupäeval kingikoti täidet. Sel aastal on suuremat jõulumelu oodata ka Saue valla Kultuurikeskuse ümber.

17. detsembril oodatakse tulijaid nii lähemalt kui kaugemalt jõuluturule – pakkumisel on pühadehõngulist söögikraami, kodukaunistusi ja kingituse ideid. Kodused küpsetised ja kuum glögi ootavad hoovikohvikus, majas sees on pisikestele tegelastele müinasjutuvestja pesa, varakamb-

ris valmivad uhked jõulukaardid, saalis toimuvad ringmängud.

Kui juba aastaid ei ole Laagri olnud ühist kogukonna kuuske, siis sel aastal saab Laagri keskus omale jõulupuud. Seda ei tooda küll Väandra metsade vahelt, kaunistatakse ära hoopis üks kultuurikeskuse taga kasvav loodusliku puu. Selsamal 17. detsembri ennelõunal kell 11.30 on plaanis ühine ehtimisprotseduur, võib kodust kaasa võtta mõne kaunistuse või keerata käbidest-okstest riputamiskõlblik kompositsioon kokku. Ja muidugi võib kuuske imetlemas ja jõulusoove sosistamas käia seal ka peale ehtimispäeva.

Päris jõululaupäeval korraldab Laagri Kogudus kultuurikeskuses õhtu koos pühadelaulude ja -mõistklusega. Jõulumeeolust kan-

tud kontserte-pidusid toimub üle valla veelgi. Täpse ülevaate leiab leheküljelt 13.

Uus aastagi lükatakse kultuurikeskuses tormakalt teele. 6. jaanuari kell 19.00 õhtul saab

toimuma seltskonnatantsuõhtu, kuhu on oodatud kõik kenadest tantsupoognatest lugu pidavad sauevallakad, registreerimine ja info e-postil info.veskitammi@sauevald.ee. ☐

LAAGRI JÕULUTURG
SAUE VALLA KULTUURIKESKUSES
17.12 KELL 10.00-14.00

10.30 PESAMUNADE JÕULURINGMÄNG
MÄNGUTOAS OOTAB LAPSI MÜINASJUTUVESTJA
11.00 LUGU "KINGSEPP MARTINIST"
12.00 LUGU "JÕULUD UNUSTANUD KÜLA"
13.00 LUGU "VAIKUSE INGEL"

11.30 JÕULUKUUSE EHTIMINE JA KÕLAVAD JÕULULAULUD
VARAKAMBRIS SAAB MEISTERDADA EHEID JA JOONISTADA JÕULUKAARTE

HOOVIKOHVIKUS PAKUTAKSE KUUMA JÕULUGLÖGI, KODUSEID KÜPSETISI JA PIPARKOIKE!

LISAINFO JA REGISTREERIMINE:
SAUE VALLA KULTUURIKESKUS, TEL 679 6765, VESKITAMMI@SAUEVALD.EE

TULE JÕULUTURULE!

**Sund-
lammutati
omavoliliselt
rajatud
motorada
Tuula külas**

Aastate pikkune vägikalkavedu omaniku ja omavalitsuse vahel päädis novembri keskel sunniviisilise motorajatise likvideerimisega.

LK 5

**Koeraga
jalutama
minek on
nagu
suundumine
sõtta**

Pulss peksab, adrenaliinitase veres tõuseb. Taskusse pipragaas ja pihku suusakepid. Nii kirjeldab Koidu kandi pere oma emotsioone ja ettevalmistusi, kui lemmikuga välja jalutama sätitakse.

LK 7

**Saue valla
täitus
20 aastat!**

21. novembril 1991. aastal kinnitati Saue valla omavalitsuslik staatus. Nende kahe dekaadi jooksul on juhtunud paljugi.

LK 12

Volikogus novembris

- Toimus Saue valla 2012. aasta eelarve teine lugemine, mis katkestati
- Võeti vastu Saue valla jäätmekava
- Delegeeriti vallavalitsusele otsustusõigus liikluseadusega kohaliku omavalitsuse pädevusse antud küsimuse osas
- Anti nõusolek riigihanke „Liikluskorraldusvahendite ostmine“ korraldamiseks
- Määrati erateed avalikuks kasutuseks
- Muudeti Saue valla teede kohalike teede nimekirja
- Võeti vastu Hüüru küla Jõeääre 3 kinnistu ja lähiala detailplaneering ning suunati avalikustamisele
- Toimus arutelu kaebuse üle, mis esitati Pilliroo 26 ja 28 detailplaneeringu tühistamiseks
- Anti seisukoht Saueaugu 12 detailplaneeringu mittealgatamise kohtusse kaevanud isiku kompromisettepanekule

Kirje elanikeregistris tagab õiguse kohalikele teenustele ja toetustele

Saue vallas on hinnanguliselt 30% elanikke, kelle alaline elukoht on küll vallas, kuid tegelikult ollakse arvel mõnes teises omavalitsuses. Rahvastikuregistri seadus kohustab inimest hoolitsemata enda ja laste elukoha aadressi õigsuse eest ja nii on paljude toetuste ja teenuste saamise eeldus ka Saue vallas seotud elanikeregistri kirjega.

Oluline kuupäev - 31. detsember

On tähtis teada, et nii mõnegi 2012. aastal taotletava toetuse saamise õigus sõltub 2011. aasta viimase päeva elanikeregistri andmetest. Esmakordselt kooli mineva lapse toetust ja sünnitoetust makstakse tingimusel, et taotlemisele eelneva aasta 31. detsembri seisuga on lapsevanemad ametlikult registreeritud Saue valla kodanikeks. Ka eralasteaia- ja koduse lapse toetust on võimalik taotleda vaid tingimusel, kui mõlemal vanemal on 2011. aasta 31. detsembri seisuga elanikeregistris märgitud ametlikuks elukohaks Saue vald.

Elanikuks olemine on paljudel juhtudel ka teenuste saamise eelduseks – näiteks teostatakse hajaasustuses teede hooldust vaid piirkondades, kus elavad ametlikud vallakodanikud. Eelduste täitmine ei taga siiski alati teenuse saamist täpselt soovitud viisil. Näiteks lasteaia- ja koolikohtade jaotamisel, kui soovijaid konkreetsesse õppeasutusse on rohkem kui kohti, pakub vald omalt poolt välja alternatiivi.

Miks elukoha registreerimine on üldse oluline?

Saue valda registreeritud elanike tulumaksust sõltub kogu omavalitsuse eelarve suurus, see moodustab ca 80% kogu valla rahakotist. 2012. aastal laekuvate maksete aluseks on 31. detsembri 2011 elanikeregistri andmed. Seega - sissekirjutus loob vallakodanikule eelduse konkreetse teenuste ja toetuste saamiseks, aga suures pildis sõltuvad sellest omavalitsuse kui terviku toimimine ja arenguperspektiivid. Seetõttu on oluline, et inimene registreeriks end ametlikult kohta, kus ta tegelikult elab.

Elukohateate võib täita vallamajas kohapeal, avalduse võib välja printida (saadaval ka valla kodulehel www.sauevald.ee) ja saata postiga vallamajja, avaldust on võimalik teha ka e-teenuste vahendusel aadressil www.eesti.ee.

SAUE VALLALEHT KODUVALD**Toimetuse:**

Veskitammi tee 4, Laagri,
Saue vald, Harjumaa
tel: 654 1156, 525 4146
e-post: annely.sumre@sauevald.ee

Reklaamisoovitada e-posti aadressil reklaam@sauevald.ee

Kohaliku ettevõtluse toetamise eesmärgil on Saue valda registreeritud ettevõtjatele reklaami esitamine vallalehes ca 50% soodsam

KOGEMUSREIS**Põhjamaist koostöö- ja halduskogemust hankimas**

Sügis viis vallajuhtid Taanimaale 2007. aastal toimunud haldusreformi tagamaid uurima ja Norrasse sealset omavalitsuste koostööpraktikat kaema.

KODUVALD
annely.sumre@
sauevald.ee

Eestis taaskäivitatud haldusreformi poleemika taustal väisasid vallavanem Andres Laisk ja abivallavanem Mikk Lõhmus koos taani päritolu volikogu liikme Ole Rasmusseniga Taani Parlamenti, kohtusid kohaliku omavalitsusliidu ja ka ühe vallajuhtiga.

Mis silma hakkas?**Lehetoimetuse palus tagasivaadet abivallavanemalt ja haldusjuhtimise doktorilt Mikk Lõhmuselt**

Reisi eesmärk oli tutvuda Taanis läbiviidud omavalitsusreformiga, mis rakendus 1. jaanuarist 2007 ning mille tulemusest moodustati senise 238 omavalitsuse asemel 98 uut valda ja linna. Samas oli reformiks ettevalmistus pikaajaline ja mitmeetapiline. Alguses tehti uuringuid, analüüsi ja vaieldi ning see päädis poliitilisel tasemel konsensusliku kokkuleppega. Seda töid taanlased ka ise kogu haldusreformi õnnestumise aluseks, et erinevad poliitilised osapooled sõlmisid reformi põhieesmärkides ja -tulemustes lepingu, mis välistas hilisemad võimalikud lahkarvamused juba eos.

Teises etapis anti omavalitsustele aega leida omale partnerid, sõlmiti kokkuleppeid, kes kellega ja millistel tingimustel liitub. Seejärel moodustasid uued liitlased omale sobivad struktuurid. Asja aeti kiirustamata ja põhjalikult nagu Põhjamaadele kombeks.

Oluline on ka mõista, et Taani omavalitsuste ülesanded, võrreldes Eesti omadega, on mõnevõrra teised. Kui meil on vallaeelarves suurim osakaal hariduskuludel, siis seal sotsiaalhoolekandl. Põhimõtteliselt oligi haldusreformi eesmärk tõhustada hoolekandeteenuse kvaliteeti ja kättesaadavust. Näiteks mõnes väiksemas omavalitsuses ei leidunud piisavalt rakendust lastepsühhiaat-

rile ning teenust ei olnud ehk võimalik pakkuda, siis uutest liitunud omavalitsustes tekkis võimalus seda kõrgel tasemel pakkuda.

Kui meil tuuakse reformi põhieesmärgina tihti välja halduskulude vähenemine, siis Taani näide ütleb, et kulude kokkuhoidu ei tule, küll aga saab rääkida raha otstarbekamast kasutamisest ja teenuste kättesaadavuse paranemisest. Ka Eestis ei ole mõtet sellist põhieesmärki sätestada. Meie probleem minu hinnangul ongi see, et me ei suuda haldusreformile konsensuslikku eesmärki seada. Kõik on seda meelt, et reformi mingil kujul on vaja, aga süsteemne vaade puudub.

Omavalitsuses ringi liikudes jäi mulje, et kuvand põhjamaisest kõrgest kvaliteedist igas valdkonnas on pigem linnalegend. Näiteks meie Laagri Kool on kindlasti oma füüsilise keskkonna poolest paremal tasemel kui sealne kü-

□ Taanis on ressursikasutus pragmaatilisem. Sügisel allasadavaid leheliblesid ei tormata ükshaaval kokku korjama. Seda tehakse siis, kui puud juba päris paljad.

lastatud kool. Ega ses Taani koolis olnud midagi korrast ära, aga miski ei olnud ka üle pingutatud, viimse kriipsuni euroremonditud ja klanitud. Oli hoopis selline kodune ja soe. Tänaval ei kiirustata iga langevat sügisest puulehte ära korjama, ressursi kasutatakse optimaalselt. Kui enamik lehti on maas, siis puhastatakse, teedeäärseid haljasalaseid niidetakse kord aasta jooksul, rohkem ei oleks rentaabel. Ressursikasutus ja ühiskonna ootused tundusid kuidagi pragmaatilised.

Kui Taanis sõlmiti haldusreformi kokkulepe riiklikul tasandil, siis Norra on läinud pigem vabatahtliku koostöö teed. Ümber pealinna Oslo on moodustunud neli koostöövõrgustikku, millest üht – Lääne-Oslo mudelis olevat kolme omavalitsust Saue vallavanem Andres Laisk koos kolmest ametnikust koosneva esindusega ka külastas. Tegemist oli

koostööhõngulise reisiiga veel teisestki aspektis - nimelt väisati viikingite maad koos naaberomavalitsuse Harku ametnike ja vallajuhtidega. Soodus pinnas ka maarjamaise koostöö ja siinsete piiriüleste probleemide lahendamiseks sai kahtlemata toekama aluse.

Mis meelde jäi ja huvi äratas?**Lehetoimetuse palus lühikest kommentaari ka vallavanem Andres Laisk 'ilt**

Külastatud kolm omavalitsust olid näited Harku ja Saue vallale suhteliselt sarnastest omavalitsuse struktuuridest – pealinna lähedus, samaväärne elanike arv, sarnane tömbekeskuste kujunemine, kus suurema halduskeskuse ümber on hajaasustusena paiknemis ülejäänud külad.

Arusaam, et Norra on jõukas maa, omavalitsuste kontekstis väga silma ei paistnud. Probleemid olid üsna sarnasugused. Nii püüavad ka Norras omavalitsused suurte kinnisvaraarendajatega infrastruktuuri väljaehitamiseks kokkuleppeid sõlmida, nii on sealgi oluline kooli- ja lasteaiaavõrgu väljaarendamine. Samas üks külastatud omavalitsustest oli hädas hoopis haridusvaldkonna ülevesteringutega. Uute elanike lootuses oli panustatud uutesse koolihoonetesse, aga elanikke paraku ei lisandunud.

Tore oli näha, et kultuurialane tegevus baseerub suures osas vabatahtlikusel – ise tehakse, ise rõõmustatakse, ise makstakse ka kulud. Huvitav oli tutvuda Lääne-Oslo regiooni omavalitsuste koostöömudeliga. Õiguslikult reguleerimata, riiklikul tasemel organiseerimata ning peamiselt omavalitsuste endi initsiatiivil toimiv võrgustik tundus vägagi praktiline alates ühisest jäätmekäitlusest kuni veevärgitorustike paigaldamiseni.

Inspireeriv oli endiste külakeskuste, mis täna asuvad hajaasustuses, näiteks kusagil mägedes, elushoidmine oskusliku turunduse ning piirkonna lugude ja legendide loomise kaudu. Kui uus vallalaas on moodustunud raudtee äärde, siis peetakse oluliseks viia läbi projekte, et ka ajaloolised paigad oleksid atraktiivsed näiteks turismisektori jaoks, tagades sellega kohalikele elanikele teenistuse ja hoidudes kaugemate paikkondade hääbumisest. Samamoodi võiks meil näiteks Ääsmäe külale kohalendid välja mõelda ning seeläbi külla välist aktiivsust tuua. □

SAUE VALLAVALITSUS OTSIB KOOSTÖÖPARTNERIKS MITTETULUNDUS-ÜHINGUT, KES HAKKAB PROJEKTI-PÕHISELT TEGELEMA NOORTE VABA AJA SISUSTAMISEGA.

Töö kirjeldus: Noorsootöö korraldamine I tasandi tömbekeskuse Laagri-Alliku piirkonnas koostöös Saue valla kultuuri-, haridus- ja sotsiaalosalakonnaga ja Saue valla Kultuurikeskusega.

Lisainfo: Palume saata oma sooviavaldus, organisatsiooni CV (senine tegevus ja läbiviidud projektid) ja nägemus noorsootöö korraldamisest Saue vallas hiljemalt 03.01.2012, e-postile veskitammi@sauevald.ee või Saue valla Kultuurikeskus (Veskitammi 8, 76401, Laagri, Saue vald)

Info: Tiia Allas Saue valla abivallavanem, tel. 654 1133; Ingrid Novikova Saue valla Kultuurikeskuse juhataja, Tel. 679 6785

TÄNAVALGUSTUS

Talveõhtud Valingu ja Hüüru kandis on nüüd valgemad

Novembris lõpetati tänavavalgustusliinide ehitamine Valingu külas Sarapuu teel, detsembrist süttivad ka Hüüru külas Jõe tänaval uued laternapostid.

KODUVALD
annely.sumre@
saevald.ee

Lisaks neile kahele külale on 2012. aasta suuremate objektidena plaanis välja ehitada tänavavalgustus Alliku külas Kotka teel ja Maidla külas Trelli teel. Samuti täiendatakse avalike parkide ja mänguväljakute valgustust. Üksikuid valgustusposte paigaldatakse vastavalt vajadusel ka mujale. „Lähtume ehitamisel üldjuhul sellest, et külade keskustes avalike teede ääres oleks igas asumis siiski tänavavalgustus olemas. Samas on palju probleeme just uusarenduspiirkondades, kus arendaja on jätnud täitmata oma kohustuse tänavavalgustus välja ehitada. Kahjuks peab ütleva, et vallal nende kohustuste ülevõtmiseks võimalused puuduvad,“ selgitas abival-

lavanem Mikk Lõhmus prioriteete. Valla omanduses olevad tänavavalgustusliinid töötavad pea kõik automaatsüsteemil, süttivad vastavalt ilma pimenemisele ning keskööst hommikuni rakendub säästurežiim ja osa faase lülitatakse välja. „Seega näiteks iga kolmas lamp ei põle. Seejuures püüame lähtuda sellest, et ei tekiks pimedaid umbtänavaid ning tänav oleks ikka enam vähem rahuldavalt valgustatud,“ ütles Lõhmus. Viimaste aastate jooksul on oluliselt investeeritud varustuskindluse suurendamisse, mis rahvakeeles tähendab vanade juhtmete asendamist kaabelliinidega, uusi säästavaid naatriumlampe ja automaatika uuendamist. 2012 võetakse komplekselt ette Hüüru küla valgustuse uuendamine.

Mõnikord helistatakse Lõhmuse sõnul vallamajja, et mõnes piirkonnas põleb valgustus valgel ajal.

Seoses Laagri-Padula-Saue kergliiklustee ehitusega saab uue tänavavalgustuse ka Koidu elurajooni kõrvalt kulgev Alliku-Laagri tee. Alltöövõtja AS Elektri- ja Kõrgliiklusteade keskusele kuuluvale AS Elekt- ritsentrum on tänaseks tänavavalgustuse kaevetööd lõpetanud, toimuvad mastide paigaldused ja reguleerimine ning kilpide paigaldused.

„Automaatrežiim välistab selle, et tuled kogemata päeval põlema jäävad. Tavaliselt on siis põhjuseks liinide remonttööd, mille tegemiseks tuleb töömehel valgustus sisse lülitada,“ selgitab Lõhmus. Eesti niiske kliima teeb siiski oma töö ja ka tehnika veab mõnikord alt. Seetõttu võib aegajalt rikkeid esineda ja mõni kaitse välja lüüa või pirn läbi põleda. Suuremat osa liinide hooldusest teostab ja korrashoiu eest vastutab AS Kovek. Kõikidest kõrvalekalle-

test tulekski teatada e-postil info@kovek.ee või telefonil 566 67796. Vallamajas tegeleb tänavavalgustuse teemaga kommunaalspetsialist Indrek Brandmeister, temaga saab ühendust e-postil indrek.brandmeister@saevald.ee või telefonil 534 07008.

Kui on ettepanekuid uute valgustite paigaldamiseks, siis võib sellest teada anda abivalavanem Mikk Lõhmusele (telefon 654 1158 või e-post mikk.lohmus@saevald.ee). □

Lühidalt

Teavitage lahtistest kaevudest

Viimasel ajal on siin ja seal Eestis juhtunud traagilisi õnnetusi lahtiste kanalisatsiooniaukude tõttu. Ei saa välistada, et lahtisi kaevusid on ka Saue vallas. Palun andke sellest vallavalitsusele teada, kui teate mõnda ohtlikku kohta. Lume tulekuni on veel aega ja saab ohtlikud augud kinni panna. Info palun edastada valla üld- telefonil 654 1130 või e-posti aadressil mikk.lohmus@saevald.ee

Laagri Kooli laiendamise ehitustegevus algab aprillikuu keskel

Laagri Koolis on otsustatud alates 1. septembrist 2012. aastal vastu võtta esimesse klassi 4 klassikomplekti lapsi. Selleks on vaja lisapinda, mida on võimalik saada olemasoleva söökla laiendamise teostamiseks on tellitud ASlt Nord Projekt ruumilahenduse eskiisi ja selle põhjal põhiprojekt. Vallavalitsuses kinnitati ka laiendusprojekti ajakava, ehitustööd algavad aprillis ja peavad olema lõppenud augustikuu keskel:

- 15.12.2011 - ehitusprojekt valmis
- 06.02.2012 - laienduse ehitamise avatud riigihange välja kuulutatud
- 06.03.2012 - hanke avamine
- 02.04.2011 - ehituslepingu sõlmimine
- 16.04.2012 - ehitustööde algus
- 17.08.2012 - ehitustööde lõpetamine
- 27.08.2012 - sisseseade ja mööbel on paigaldatud ning kasutusluba taotletud
- 03.09.2012- kõik toimib vastavalt kooli ja lasteaia vajadustele

Uus portaal koondab koduloolist materjali

Raamatukogutarkavara URRAM arendaja kodulooportaaali projekt on teostatud ja juba mõnda aega saab veebiaadressil www.kodulugu.ee otsida eri paikkondi puudutavaid artikleid ja teavikuid, tutvuda pikemate tekstide ja entsüklopeedilise materjaliga. Otsida saab nagu ikka veebikataloogis - märksõna, autori, pealkirja, ilmumisaasta järgi.

Infomahu moodustavad enamjaolt paikkondade koduloolised artiklid, kuid ka raamatud, video- ja helisalvestised, samuti võib leida andmeid asutuste, sündmuste, inimeste ja mitmesuguste objektide kohta.

Kodulooportaaali sisu hakkavad lisama selle bibliograferimisega tSegelevad rahvaraamatukogud üle Eesti. Ka Koduvalla valitud artiklite andmed hakkavad kodulooportaaalis ilmuma, sest Saue Vallaraamatukogu on sellest sügisest alustanud ja lisab veebikataloogi artikleid ka tagasilatulvalt.

TEEDE-EHITUS

Kuulutati välja Topi eritasandilise ristmiku hange

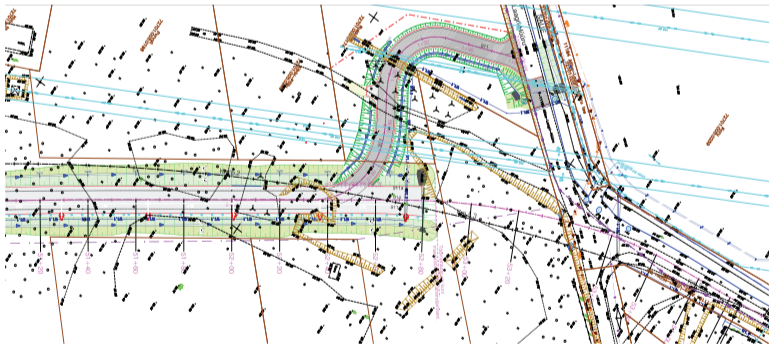
Maanteeamet kuulutas välja Pärnu maanteele Tallinna linna piirile rajatava Topi eritasandilise ristmiku ehitushanke, mille pakkumuste tähtaeg on 2012. aasta 17. jaanuar.

KODUVALD
annely.sumre@
saevald.ee

Lisaks Tallinn-Pärnu-Ikla maantee ja Juuliku-Tabasalu ühendustee ristmiku piirkonda rajatavale eritasandilisele liiklussõlmle rajatakse kavandatavate ehitustööde käigus ka nimetatud ühendustee 2,1-kilomeetrine lõik. Muuhulgas tuleb ehitajal rajada üle Tallinna-Pärnu maantee kaks viadukti, sellega paralleelselt kulgev

raudteeviadukt ning kaks jalg- ja jalgrattateet tunnelit. Tehnilise projekti koostas K-Projekt AS Chester Universal OÜ tellimisel ja finantseerimisel. Projektierimise aluseks oli eelprojekt „T4 Tallinn-Pärnu-Ikla mnt (km 13,0 - km 16,0) ja lähi- ümbrus, Juuliku-Tabasalu planeeritav ühendustee (km 3,5 - km 7,4), eelprojekt“ (K-Projekt AS 2010. a). Tehnilises projektis leiab käsitlemist eelprojekti I ehitusjärjekord, sealhulgas Juuliku-Tabasalu ühendustee km 3,3-5,4. Objekti ehitusaeg on 15 kuud. □

Seoses hankega esitas Maanteeamet vallavalitsusele kooskõlastamiseks Laagri-Alliku tee ristmiku ajutise lahenduse. Hankes sisaldub samal ajal ka projektijärgse ristmiku ehitamine ja loodetavasti saavad ehituse ajaks ka ajutise lahenduse tinginud maaküsimused lahendatud. Vallavalitsusel toimuvad projektiga seoses Maanteeametiga tihedad konsultatsioonid.

EHITUS

Mahe sügis soosis uue lasteaia jõudsat kerkimist

Nõlvaku lasteaed on detsembri alguseks juba katuse alla saanud.

MEELIS
LINNAMÄGI
Lasteaia ehituse
projektijuht

Hoonemaht ja kuju on nüüd naabritele ja möödajalutajatele clusuuruses näha. Esimese korruse põrandaküte on paigaldatud ning basseini ja be-

toonpõrand on valatud. Käimas on vaheseinte ladumine ning välisseinte soojustamine ja tuuletõkke paigaldamine. Detsembris kaevatakse krundile maaküttetorustik ning hakatakse hoonet kütma. Väga soojad ja kuivad sügisilmad soosisid õnneks ehituse kiiret kulgemist. Jaanuaris on plaanis paigaldada aknad ning jätkata sisetöödega. □

Detailplaneeringud novembris

SAUE VALLA TERRITOORIUMIL NOVEMBRIS 2011 ON ALGATATUD JÄRGMISED DETAILPLANEERINGUD

Saue Vallavalitsuse 1.11.2011 korraldusega nr 685 algatati **Alliku külas Puusepa kinnistu** (katastritunnusega 72701:002:0065, elamumaa 100%, suurusega 1,023 ha) ja lähiala detailplaneering. Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on moodustada krunt ühe olemasoleva majavaliduse juurde ning krunt ühe uue üksiklamu ja abihoonete ehitamiseks. Planeeringuga määratakse hoonestusõigus kruntidel, lahendatakse juurdepääsud kinnistutele, kruntide tehnovarustus ning määratakse keskkonnakaitse abinõud. Kinnistu on hoonestatud, sellel asuvad väikeelamu ja abihooned ning ta piirneb T-11185 Hüüru-Alliku kõrvalmaanteega, millel on 50-meetrine tee kaitsevöönd. Saue valla üldplaneeringu kohaselt asub detailplaneeringuks taotletav maa-ala hajaasustusalal, millele ei ole määratud juhtotstarvet. Planeerimisel tuleb lähtuda üldplaneeringuga kehtestatud hajaasustusele vastavatest planeerimis põhimõtetest ja nõudest, kus minimaalseks elamumaa sihtotstarbega katastriüksuse suuruseks võib olla 5000 m². Osa planeeritavast maa-ala paikneb kinnismälestise kaitsevööndis, kuhu soovitakse rajada üksiklamu koos abihoonetega (arheo-

loogiamälestis, Asulakoht reg nr 18938). Muinsuskaitseameti kooskõlastamise komisjoni 26.07.2011 koosoleku protokoll nr 207 kohaselt nõustub Muinsuskaitseamet kinnistule uue üksiklamu ja abihoonete rajamisega tingimusel, et enne projekti koostamist tuleb tellida arheoloogilised eeluuringud ning teha kindlaks kultuurikihile levik ja sellest tulenevad kitsendused ning leevendused. Seetõttu on enne detailplaneeringu koostamisele asumist vajalik taotleda Muinsuskaitseametist vastavad eritingimused. Ehitustingimuste määramisel tuleb arvestada muinsuskaitsealale ja konkreetsele küla-le omase asustusstruktuuri, ilme, ajalooliselt väljakujunenud arhitektuuritraditsioonide ning sisevaadete. Algatatav detailplaneering ei sisalda Saue valla üldplaneeringu muutmise ettepanekut. Planeeritav ala piirneb Vana-Viita, Külaaluse, Põlde II, Kasteheina, Suursaare, Juhkomäe ja Klaokse 6 kinnistutega.

Saue Vallavalitsuse 29.11.2011 korraldusega nr 748 algatati **Aila külas Kevade tee 1** (katastritunnus 72701:003:0363, suurusega 1582 m², elamumaa 100%), **Kevade tee 2** (katastritunnus 72701:003:0377, suurusega 1522 m²,

elamumaa 100%) ja **Kevade põik 3** (katastritunnus 72701:003:0365, suurusega 1752 m², elamumaa 100%) kinnistute ja lähiala detailplaneering eesmärgiga muuta ajutiselt tehnovõrkude lahendust kuni liitumisvõimaluse tekkimiseni kanalisatsioonivõrkudega, st lubada kinnistutele ajutiselt paigaldada krundisisesed nõuetekohased sertifitseeritud reovee kogumismahutid. Kinnistud asuvad Saue Vallavalitsuse 6.10.2009 korraldusega nr 629 kehtestatud Aila küla Kanaste, Heinatee 21 ja Heinatee põik 5 kinnistute detailplaneeringu koosseisus, millega anti kinnistutele ehitusõigus üksiklamute rajamiseks ning reoveekanalisatsioon on lahendatud vastavalt Saue valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukavale. Kehtiva üldplaneeringuga on planeeritava maa-ala maakasutuse juhtfunktsiooniks määratud väikeelamute ala. Kehtiv Kanaste, Heinatee 21 ja Heinatee põik 5 kinnistute detailplaneering näeb ette planeeringu alale elamupiirkonna rajamist, mis on seni välja arendamata. Algatatav detailplaneering ei sisalda Saue valla üldplaneeringu muutmise ettepanekut. Planeeritav ala piirneb Kevade tee 3, 4, Suve tee 14, 20, 24, Kevade põik/ Kevade tee ja Suve tee L2 kinnistutega.

Kole koht Saue vallas

Alliku küla Tootsi elurajooni arendaja on kurikuulus kõikvõimalike hunnikute, autoromude ja muu kolu ladestajana. Asja vastu tunnevad huvi nii Keskkonnainspeksioon kui vallavalitsus, kuid eeskätt on tegemist kogu piirkonna üldilmet reostava nähtusega.

Tuisuvõrk hoiab teed puhtamad

Et saamees talvetormides kolm korda päevas sama teecotsa puhtaks tegemas käies ära ei nõrkeks, paigaldati paljudes kohtades üle valla teeservadesse tuisuvõrke. Tuisuvõrgud takistavad lagedate põldude äärde paigutatuna tee pidevat täistuiskamist. Tugeva tuulega jääb suurem osa lumest võrgu taha kinni ega tekita tee peale suuri lumevalle.

Valingul pandi võrk Suurekivi tee ja Puiestee tänava põllupealse lõigu kaitseks. Vatsla külas Vatsla teel pandi tuisutõke põllupealsele lõigule, kus on kurvikoht. Alliku külas Kotka, Kauri ja Poku teel paigaldati võrk samuti teeservadesse, mis piirnevad lagedate põldudega. Lisaks said tuisutõkke Vanamõisa küla Välja tee äär ja Tuula küla Velise tee äärne ala.

Saue valla koduomanikud 2012. aastal veel maamaksust ei vabane

Paljud vallakodanikud on pöördunud Saue Vallavalitsuse maametnike poole küsimusega koduomanike maamaksust vabastamise kohta.

Nimelt on arutelud meedias jätnud inimestele mulje, et koduomanike maamaksuvabastus kehtib üle-eestiliselt. „Maamaksuseaduse muutmise seadus jõustub alles 1. jaanuaril 2013. Kõik praegused arutelud ajakirjanduses selles küsimuses puudutavad Tallinna linna elanikke, sest pealinn otsustas ennetada vastuvõetud seadust ja kehtestab vabastuse juba 2012. aastast,“ selgitab valla maaregistripidaja Ene Lepist.

Lepistu sõnul kehtivad Saue vallas endiselt pensionäride ja represseeritute soodustused, mille saamiseks tuleb teha vabas vormis avaldus veel käesoleva aasta jooksul. Maamaksuseaduse järgi tuleb ära näidata omaniku isiklikud andmed (sealhulgas kindlasti pensionitunnistuse number), maaüksuse andmed ja viimane lause peab sisaldama fakti, et omanik ei saa sellelt maalt rendi- ega üüritul. „Tuletame meelde, et nimetatud soodustust saab taotleda sihtotstarbega elamu- või maatulundusmaalt, kus on õuema kolvik. Soodustust saavad taotleda ka korteriomanikud,“ täpsustab Lepist.

Avaldusi kõikide koduomanike maamaksust vabastamise kohta hakkab vallavalitsus vastu võtma 2012. aastal.

SAUE VALLA TERRITOORIUMIL NOVEMBRIS 2011 ON KEHTESTATUD JÄRGMINE DETAILPLANEERING

Saue Vallavalitsuse 1.11.2011 korraldusega nr 684 kehtestati **Valingu küla Kirsi kinnistu** (katastritunnus 72701:003:0322, suurusega 8258 m², elamumaa 100%) ja lähiala detailplaneering. Detailplaneeringu eesmärk on muuta kinnistu

maakasutuse sihtotstarve elamumaa 5% ulatuses ärimaaks ja 95% ulatuses elamumaa ning on määratud ehitusõiguse ulatus ja hoonestustingimused ärihoone (remonditöökoja ja vanatehnikamuuseumi) ning abihoonete rajamiseks.

Kehtiva üldplaneeringuga on planeeritava maa-ala maakasutuse juhtfunktsiooniks määratud väikeelamute ala. Kinnistu on hoonestatud, millel asub väikeelamu koos abihoonetega.

DETAILPLANEERINGUTE AVALIKUD VÄLJAPANEKUD

Saue Vallavalitsuse võttis 29.11.2011 korraldusega nr 750 vastu ja suunas avalikustamisele (kõrvaltingimuse täitmisel) **Alliku küla Saueaugu 9** (72701:002:0085, suurusega 6,38 ha, sihtotstarve maatulundusmaa 100%) kinnistu detailplaneeringu, mis on algatatud Saue Vallavalitsuse 20.06.2002 korraldusega nr 513. Detailplaneeringuga on kavandatud jagada kinnistu 25 elamu-, transpordi-, tootmis- ja sotsiaalmaa (üldkasutatava maa) sihtotstarbega krundiks, millest 20 kavandatakse kuni 2-korruseliste üksiklamute, kaksiklamute, ridaelamute ja 1-korruseliste abihoonete rajamiseks, lisaks on 2 transpordimaa krunti, 1 üldkasutatava maa krunt laste mänguväljaku, spordiväljaku ja pargialade tarbeks ning 2 tootmismaa krunti tehnorajatiste tarbeks. Detailplaneeringuga lahendatakse planeeritaval alal heakorras, haljastus, juurdepääsuteed ja tehnovõrkudega varustamine. Tegemist on elamupiirkonnaga, mis on peamiselt hoonestatud kuni 2-korruseliste üksik- ja kaksiklamutega ning ridaelamutega. Kehtiva üldplaneeringuga on planeeritava maa-ala maakasutuse juhtfunktsiooniks määratud väikeelamute ala.

Detailplaneering ei sisalda Saue valla üldplaneeringu muutmise ettepanekut.

Saue Vallavalitsuse võttis 29.11.2011 korraldusega nr 749 vastu ja suunas avalikustamisele **Vatsla küla Tiitsu kinnistu** (katastritunnus 72701:001:0327, suurusega 13,64 ha) ja lähiala detailplaneeringu. Detailplaneeringuga kavandatakse olemasoleva maatulundusmaa sihtotstarbega katastriüksuse jagamist kolmeks elamumaa sihtotstarbega krundiks (suurustega 0,6-1,0 ha), üheks tootmismaa krundiks (suurusega 114 m²) uue rajatava puurkaevpumbamaja tarbeks ning moodustatakse üks kinnistu, mis hakkab koosnema kahest katastriüksusest, millest väiksem (0,6 ha) on elamumaa sihtotstarbega ning suurem (10,0 ha) maatulundusmaa sihtotstarbega, kuhu ehitusõigust ei määrata. Planeeringuga on määratud ehitusõigus ja hoonestustingimused üksiklamute ja abihoonete rajamiseks ning lahendatakse heakorras, haljastus, juurdepääsuteed ja tehnovõrkudega varustamine. Kinnistu on ehitisregistri andmete kohaselt hoonestatud 1-korruselise üksiklamu ja abihoonetega. Lisaks on kinnistul üks

pooleliolev ja ebaseaduslikult püstitatud hoone. Saue valla üldplaneeringu kohaselt asub detailplaneeringuks taotletav maa-ala hajaasustusalal, millele ei ole määratud juhtotstarvet. Planeeritavate elamukruntide suurused on kooskõlas üldplaneeringuga ette nähtud kruntide suuruse osas.

Saueaugu 9 (kõrvaltingimuse täitmisel) ja Tiitsu kinnistute detailplaneeringu avalik väljapanek toimub 13.12.2011 kuni 27.12.2011 kella 8.00-16.30 (kolmapäeviti kuni 18.30-ni ja reedeti kella 14.00-ni) Saue vallamajas, Veskitammi 4, Laagri alevik, kus on võimalik tutvuda kinnistute detailplaneeringu eskiislahendusega ning selle juurde kuuluva dokumentatsiooniga.

Detailplaneeringute algatamise, vastuvõtmise ja kehtestamise korralduste ja otsustega on võimalik tutvuda ka elektrooniliselt Saue valla veebilehel: http://www.sauvald.ee/ehitus_planeerimine

Lähemat informatsiooni saab planeeringute spetsialistilt Maili Metsaotsalt 654 1157 maili.metsaots@sauvald.ee

Planeering „Harjumaa kergliiklusteed“

Harju maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Harjumaa kergliiklusteed“ ja selle keskkonnamõjude strateegilise hindamise (KSH) aruande avalik väljapanek toimus 26.09. – 23.10.2011 kõikides Harjumaa kohalike omavalitsuste keskustes ja Tallinnas. Selle käigus laekus 6 avaldust, mis sisaldasid märkusi ja ettepanekuid kavandatavate kergliiklusteede asukoha, liigi ja prioriteetsuse kohta. Kõikidele planeeringu avaliku väljapaneku käigus esitatud avaldustele on vastatud.

Planeeringu avalikud arutelud toimusid 02.11.2011 Maardu Linnavalitsuses, 03.11.2011 Keila Linnavalitsuses, 04.11.2011 Harju Maavalitsuses. Avalikel aruteludel osalesid maavalitsuse esindajad, planeeringu ja KSH koostamise konsultant, ettepanekuid ja vastuväiteid esitanud isikud ning muud huvilised. Aruteludel andsid selgitusi ja vastasid küsimustele Harju Maavalitsuse esindajad ja konsultant. Avalikel aruteludel esitati täiendavalt ettepanekuid, mida võeti pärast täpsus-

tamist arvesse. Pärast avalikke arutelusid jäid lahenduseta ettepanekud, mis puudutasid Viimsi vallas Muuga ja Randvere külade mereäärset perspektiivset jalgrada. Planeering esitatakse Siseministeeriumile heakskiidu saamiseks pärast kokkulepitud täienduste sisseviimist. Siseministeerium annab planeeringu järelevalve käigus oma seisukoha ka arvesse võtmata ettepanekute kohta. Planeering on kättesaadav Harju Maavalitsuse kodulehel <http://www.harju.ee/index.php?id=14240>.

JÄRELVALVE

Esmakordne pretsedent – sundlammutati omavoliliselt rajatud motorada Tuula külas

Aastatepikkune vägikaikavedu omaniku ja omavalitsuse vahel päädis novembri keskel sunniviisilise motorajalise likvideerimisega.

KV
KODUVALD

KODUVALD
annely.sumre@
sauevald.ee

Aasta võis olla 2006 või 2007, kui vallavalitsusse hakkasid laekuma nõrdinud külaelanike kirjad. Tuula küla metsade vahelt immitses lähinaabriteni pidevat mootoriundamise müra, mis igapäevase rahuliku koduelu üha võimatumaks muutis. Paar aastat püüdsid vallaametnikud Taari kinnistule rajatud motoraja omanikuga kompromisse leida, soovitades kas rajatis seadustada või likvideerida. Paraku lähtus omanik arusaamast „minu maa, teen, mis tahan“ ning mõistliku lahenduseni jõuda ei õnnestunudki.

Selliste juhtude tarbeks annab ehitusseadus kohalikule omavalitsusele vägagi konkreetse meetme - lammutusettekirjutuse tegemise võimaluse. 2008. aasta sügisel just seda võimalust kasutatigi ja tehti omanikule ja motorada haldavale ühingule MTÜ Keila Moto ettekirjutus. „Likvideerida Taari kinnistule ehitatud ebaseaduslik motokrossirada, eemaldades rajapiirde ning tasandades kuhjatud ja krossirajaks kujundatud pinnas ühtlaseks ... kinnistu peab pärast likvideerimist välja nägema nagu põld või heinamaa (vastavalt maa kasutuse sihtotstarbele, milleks on maatulundusmaa),“ seisis ettekirjutuses. „Meie ettekirjutuse aluseks oli asjaolu, et motorada on aluspinnaga kohtkindlalt ühendatud ja loodud inimkäte tulemusel ja kindla eesmärgiga ning seega ehitusseaduse tõlgendusel rajatis, millel peab olema planeering või projekteerimistingimused, ehitus- ja kasutusluba,“ selgitas valla järelevalveametnik Arvo Brandmeister motoraja ebaseaduslikuks hindamise tagamaid.

Järgmise kolme aasta vältel läbis nimetatud ettekirjutus kolm kohtuinstantsi. Nimelt kaebas haldusfirma MTÜ Keila Moto esindaja vallavalitsuse ettekirjutuse Tallinna Halduskohetusse, nõudes selle tühistamist. Esindaja väitel olevat motoraja näol tegemist lihtsalt eripärase maastikuga, kus asub 20 mullakuhilat ja looduslikku küngast ning nendest mootorsõidukiga üle sõitmine ei muuda kuhilat motorajaks. „Esimene astme kohus tühistamisest keeldus, sama tegi ka Tallinna Ringkonnakohus. Ka Riigikohus jättis otsuse jõusse, võtmata taotlust menetlusse. Kohtuorganid kinnitasid vallavalitsuse seisukohta, et ehitusseaduse mõistes on tegemist rajatisega, millel puudub ehitusluba ja -projekt.

Kohtuotsustele vaatamata omanik ja haldaja määratud tähtjaks siiski rajatis vabatahtlikult likvideerima ei asunud. Kuigi seadusandlik võimalus

Enne ja pärast. Kolm päeva tööd ja küngaste asemel on tasane maa.

KOMMENTAAR

MTÜ Keila Moto esindaja Toomas Kiileri kommentaar juhtunule

2008. aastal suutis vallavalitsus kohtus tõestada, et meie heinamaa on rajatis ning see tuleb likvideerida – selleks tuli maa tasandada ning mullahunnikud likvideerida, kui kõrge hunnik on hunnik, ei öelnud tollal keegi. Seejärel me selle ka parimate teadmiste järgi likvideerisime ning likvideerimise tulemuseks sai uus krossirada. Nimelt ongi krossirada oma olemuselt silutud maastik. Kui Künkaid on, on tore, kui ei ole, siis ei ole. Kuna aga meie maa peal olevad künkad olid enamuses tekkinud kivide, kändude ja võsa peale kuhjatud mullast, siis saigi muuta ainult nende kuju. Seega sõideti samamoodi edasi ja vallavalitsus ei uskunud, et oleme „rajatis“ likvideerinud. Kõige suurem vallalt ka, miks nad ei usu, aga vastata ei suutsenud keegi. Viimaks võttis vallavalitsus asja tõsiselt ette ja likvideeris selle „rajatis“ ise, eelnevalt tellitud projekti järgi. Selle projekti järgi saadud tulemus on paraku üsna irooniline – nimelt on meil tänasel päeval loodud sõitmiseks paremad tingimused, kui iial varem ning samas on saanud ka selgemaks teatud nüansid – nimelt tohib meie maaüksusel olla kõrguste vahe 1m 30m kohta (ei ole küll teada, millise seaduse alusel). Kuna vald selle nüüd ise likvideeris, ei saa ta ka enam väita, et rajatis ei ole likvideeritud. Kas vallavalitsus seda nn likvideerimist teha tohtis, on teine asi ja see on praegu kohtus arutusel. Loodetavasti langetatakse kohtuotsus enne valimisi ning praegune vallavalitsus saab võtta ja kanda vastutust oma tegude ja tegemata jätmiste eest. Kui vallavalitsus aga tunneb, et ei saa oma haldusterritooriumil lubada reguleerimata tegevust, siis tuleks see reguleerida, mitte aga likvideerida. Tegemist ei ole mitte poisikeste lollitamisega, vaid millegagi, mida on vaja sadadel inimestel.

lubab sellise juhtumi puhul omavalitsusel lammutamise korraldamise enda peale võtta, siis praktikas rakendatakse sellist jõulist sekkumist väga harva. Kolme aastase järelevalveametniku staažiga Brandmeister ei mäleta ühtegi sarnast lugu ega tea seda olevat juhtunud kogu Saue valla 20-aastase olemasolemise vältel. „Sellistel puhkudel on tavaliselt kaks võimalust – kas omanik asub seadustama või täitab ettekirju-

tuse. Reeglina leitakse kompromiss ja lahendus, kohtuni või veel vähem sundlammutamiseni ei ole läinud ükski juhtum,“ kinnitab Brandmeister. 15.-17. novembril sisenesid kopad Taari kinnistule ja kolme päevaga oli motorajatis likvideeritud. Nüüd tuleb omanikul vallale tasuda ka ca 8,5 tuhande euro suurune summa lammutustööde kulude kompenseerimiseks ning täiendada kulud lammutusprojekti koostamiseks.

KUU KÜSIMUS

Haldusreformi põhieesmärgiks peab sauevallakas teenuste kättesaadavuse kasvu

Novembrikuu elanikeküsitlus, mis uuris hoiakuid haldusreformi vajalikkuse kohta, leidis tavapärasest kolmandiku võrra vähem vastajaid. Ometi anti ka mitmeid sisulisi kommentaare.

Pooled vastanutest ütlesid end olevat haldusreformi temaatikast ise aktiivselt huvitatud ja teine pool puutub kokku üsna juhuslikult. Sama suhe, ca 50% ja 50%, on ka arvamusel, kas reform peaks olema vabatahtlik või mitte. Pooled vastanutest hindavad mõistlikumaks ühinemispartneriks Saue linna, aga on ka neid, kes arvavad, et kõik on Saue vallas korras niigi ja mingit reformi vaja ei ole. Kolmeks põhipõhjuseks, miks haldusreformi üldse ette võtta, nimetati paremat teenuste kättesaadavust, halduskulude kokkuvõtet ja jätkusuutlikumat majandamist.

Miks peaks Saue vald ühinema mõne teise omavalitsusega?

- Et saavutada KOVile pandud kõikide ülesannete täitmise, on vajalik piisav hulk pädevaid ametnikke. Selleks, et pidada üleval sellist ametnikkonda, peaks olema vähemalt 20000 elanikku.
- Ühine koolivõrk, Saue vallal puudub täna gümnaasium, küll aga on need olemas naabritel. Täna puudub naaber-omavalitsustel kohustus Saue valla lapsi vastu võtta. Pigem panustada juba olemasoleva gümnaasiumivõrgu arendamisse kui hakata uut tegema.
- Piisav hulk elanikke tooks kaasa suurema eelarvemahu, mis võimaldaks lihtsamini kasutada erinevaid finantsinstrumente.
- Kui teenuste poolelt vaadata, siis ainus üldse kasutegurit omav variant oleks Tallinn, sest hetkel ei ole Saue valla haridusteenuste kättesaadavus kindlasti parim ja kõiki osapooli rahuldav. Ühinemine Tallinnaga annaks ilmselt rohkem võimalusi vabamalt valida nii kooli kui lasteaeda, sest suur osa Saue valla elanikest on töökoha kaudu seotud just Tallinnaga.
- Saue asub hea tasemega väärkas gümnaasium, mis võiks olla Saue valla keskuseks. Vahemaad Saue valla ja linna vahel ei ole ju suured. Laagrist on kõigest 7 km Saue linna! Saue üksiku vallana Tallinna lähinaabruses ei ole perspektiivi. Pigem olgu üks Saue vald ja valla keskuse asuks Saue linnas. Saue vald ümbritseb Saue linna, kuid koostöö on olnud erinevate valla- ja linnajuhtide ajal väga erinev, valdavalt siiski puudunud. Saue linnal puudub sisetamine kasvuruum, kuid Saue vald on olemas infrastruktuur, mida kasutavad ka sauevallakad.
- Täna vallakeskus on pigem Tallinnas kui vallas. Suure osa vallaelanike jaoks on see ebaloogilises ja ebavõrdses kohas. Seega võib juba täna rääkida ääremaastumisest valla sees. Kuigi minu jaoks on Laagri keskuse loogilisem ja lähem, oleks valla identiteedi ja Tallinnast eristumise jaoks just vajalik keskus, mis asub Tallinnast eemal. Samas ei oma administratiivkeskuse paiknemine mingit rolli. Olulisem on lasteaegade, koolide jms paiknemine, millele on vajalik igapäevane juurdepääs.
- See ei tulene Saue vallast, kõik peab panema paika haldusreformi üldine kontseptsioon.
- Juhtimiskulud on tänases eelarves suhteliselt kõrged (mõtlen % mõttes), saaks juhtimiskulusid optimeerida. Näiteks kommunaalmajanduse, planeeringute jm peale kuluku kahe peale üks ressurs. Mulle jääb arusaamatuks, miks on vallavalitsuses tööl näiteks kaks juristi? Täna majandustegevust haldava personaliga saaks teha kaks korda rohkem tööd.
- Mõjuvõim suureneb läbirääkimistes kas siis valitsuse või tömbekeskuse Tallinna juhtidega.

DETSEMBRIKU KÜSIMUS

Kes siis aasta viimasel kuul muust kui jõulust räägib? Kõik me oleme detsembris vähem või rohkem jõuluusk ja seepärast formuleerus ka kuuküsimus vastavalt. Küsimise traditsioonide, kingisoovide, aastalõpu heategemise jm kohta. Viite küsimustikule leiad valla veebilehelt vastavale bannerile klikates.

FOTOREPORTAAŽ

Õöd on meil siin vaiksed ...

Koduvalla toimetaja tiirutas ühel pimedal novembriöö reedel koos G4S patrullautoga mööda valda ja tõdes, et ajakirjanduslikus mõttes oli igav kontrollreid - midagi ei juhtunud. See on tegelikult muidugi hea - annab usku, et elu Saue vallas on üsna turvaline.

KODUVALD
annely.sumre@sauvald.ee

G4S ja Saue valla vahel on sõlmitud leping patrullteenuse osutamiseks avaliku korra tagamiseks vallas. Turvaettevõtte masinad liiguvad üle valla kolmel marsruudil - üks katab Laagri piirkonda, teine patrullib Vanamõisa külas ja Saue linnas, kolmanda piirkond on Tuula, Ääsmäe, Jõgi-soo ja Valingu.

Laagris on objekte, millel silma peal hoitakse, suisa 21, neist kõrgema tähelepanu all on lasteaedade ja kooli ümbrus, publi ja jõeäärne haljasala, kultuurikeskuse ümbrus, Maksimarketi parkla ja poetagune jalakäijate tunnel. Patrull sõidab piirkonna läbi kolm korda ööpäevas.

Vanamõisa tehakse tiir peale vabaõhukeskusele ja seltsimaja ümbrusele, reeglina saab seal turvafirma märkidega masinad näha öhtuti.

Kontrollpunktid kolmandal marsruudil on Tuula külaplats ja kortermajad, Ääsmäe kooli ja lasteaia ümbrus ning mänguväljak, kiiegeplast Kaemäe elurajooni juures, Valingu raudteepeatas ja Löökesse tänav Jõgisool. Neis paikades patrullitakse reede ja laupäeva öhtuti.

Oma tähelepanekutest ja patrulli ajal toimunud intsidentidest koostatakse vallavalitsusele ka raportid. Enamasti juhvivad need tähelepanu sellele, et kusagil on prügikast pikali lükatud, liiklusemärgid maha või kõveraks sõidetud või bussiootepaviljoni klaasid puruks pekstud, aga raporteeritakse ka avaliku korra rikkumistest. ■

VÄLJAVÕTE RAPORTIST 14.10-21.11

17.11.11	Koru tn, Laagri	Silla piire on kõver
18.11.11	Ääsmäe küla	Ääsmäe sissesõidul on astmega jalakäijate ülekäigukohas üks hoiatav liiklusmärk pikali maas ja teist ei ole üldse

VÄLJAVÕTE RAPORTIST 19.09-26.09

19.09.11	Veskitammi 3, Laagri	Maja ees istus kaks meesterahvast, kelle lähistel olid avatud alkoholipudelid. Tehtud märkus ja mehed lahkusid.
23.09.11	Ääsmäe küla	Lasteaia jalgvärvavad ekipaži poolt suletud. Ääsmäe põhikooli ees kolm noorukit mootorrattaga, palutud lahkuda. Kiiegeplatsi ümbrus on ikka niitmata ja lahtine prügi vedeleb maas.

VÄLJAVÕTE RAPORTIST 06.06-13.06

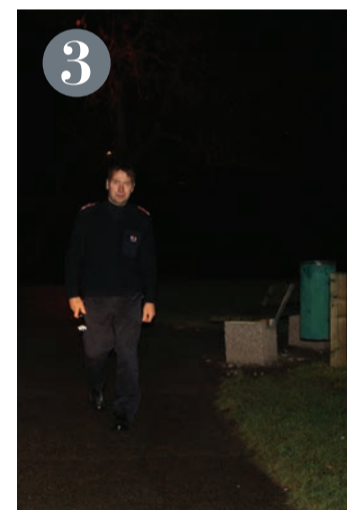
08.06.11	Veskitammi 22	Spordiväljaku ääres viibis ~12 noormeest. Osad neist hoidsid käes ka alkoholipudeleid. Noormeestele tehtud märkus avalikus kohas alkoholi tarbimise kohta ning nad lahkusid territooriumilt.
09.06.11	Pilliroo tn, Laagri	Pödrasambla ja Pilliroo ristmiku juures jooksis lahtiselt ringi ja haukus ähvardavalt postiljoni peale suur hallikarva koer. Ekipaži poolt välja selgitatud, et koer on pärit Pödrasambla 3 hoovist. Turvatöötaja sai ühendust ka koeraomanikuga, kes kõrvaldas koera tänavalt.

1 Ääsmäe külaelanik Valdo Pajumaa, kes juba 16 aastat turvatööd teeb (neist viimased viis Saue vallas) kinnitab, et varasemaga võrreldes on elu palju rahulikumaks muutunud. Sellegipoolest leiab mees, et juba patrullautode nägemine distsiplineerib inimesi, hoolimata sellest, et reaalseid väärtegade juhtumeid tuleb harva ette. Põhiliselt on suurem sagimine suveajal ja sügise hakul, mil noored aktiveeruvad ja kipuvad avalikes kohtades purjutama. Kui väljakutsetest rääkida, siis seda tehakse peamiselt kahel põhjusel – teatatakse kas naabrite lärmamisest või segab õuest tulev kisa. „No siis lähen kohale ja vestlen inimestega, tavaliselt nad taltuvad. Aga ega see ole ülevallaline probleem, pigem on ikka ühed kindlad kohad,“ täpsustab turvatöötaja.

2 Üks Valdo objektidest on Vanamõisa vabaõhukeskus. Olenemata ilmast võtab mees taskulambi ja teeb kogu platsile tiiru peale. „Vanamõisa on kohe eriti rahulik koht,“ tõdeb Valdo. Lisaks taskulambile kuuluvad turvapatrulli töövahendite hulka ka kuulivest ja käeraud. Tavainimestele soovib Valdo siiski kriitilistes situatsioonides mitte sekkuda, targem on helistada politseisse või patrullile. Erinevalt turvatöötajast puudub tavainimesel ju vastav ettevalmistus ja olukord võib muutuda ettearvamatuks.

3 Laagris on üks peatuspunkte, mis igal juhul üle vaadatakse, Laagri publi ümbrus ja jõeäärne haljasala. Valdo sõnul tuleb sealkandis, eriti suveöödel, tihtilugu alkoholi tarbivaid inimesi korrale kutsuda. Purjus inimesed hakkavad tihti vastu ja olevat ülbust täis. Kui ikka sõnaline noomitus ei aita, siis kutsutakse kohale ka politsei, kes vajadusel alkoholi juures seltsimehe siis kainenema toimetab. Turvapatrullil endal seda õigust ei ole. Vahel olla ka vastupidi, tuleb politseile väljakutse, aga too on juba teise juhtumiga ametis, siis läheb hoopis turvapatrull kohale ja teeb esmase vaatluse.

4 Laagri raudteejaam ja selle ümbrus olevat ka Laagri patrulli tihe külastuskoht. Seal püütakse nimelt bensiinivargaid, kes Statoili jaamast kütus varastamas käivad ja siis üle liiprite Saue valla poole metsa laiali jooksevad. Aga vargused eraisikutelt on Valdo hinnangul vähenenud. „Vanasti käisid isegi Maardu kandi narkomaanid siin autodesse sisse murdma, aga viimastel aastatel ei ole selliseid asju enam olnud. Nalja on ka saanud vargusekahtlustega. Ükskord üks vanem proua teatas, et ärandatakse masinat. Sõitsime kohale ja selgus, et noored lükkasid kambakesi hoopis autot käima. Dokumendid olid korras, kõik kained ...“ naerab Valdo.

5 Maksimarketi-tagune on ka üks kohti, kus sageli sekkudusi esineb. Nimelt otsivad eluheidikud poe tagant prügikastidest süüa, kusagilt saadakse ka kangema kraami pudel kätte ja siis istutakse kohe sinna sisse maha ja pannakse pidu püsti.

KÜLAELU

Saue vald võib saada seitsmeteistkümnenda küla

Novembris viisid Alliku küla Koidu elurajooni aktiivsemad pead läbi kampaania oma kandile ametliku külastaatuse saamiseks.

KODUVALD
annely.sumre@sauvald.ee

Aktsiooni põhjusteks nimetavad algatajad asjaolu, et Alliku küla oma praegusel kujul on laialivalguv ja ühtse identiteediga ega täida liiga suure rahvaarvu (ca 1233) tõttu küla

kui kohaliku kogukonda ühendava institutsiooni rolli. Koidu tiheasustusala koos lähiumbruskonnaga moodustab looduslike piiridega kompaktsed ja tänaseks kohalike elanike jaoks iseseisva identiteediga ala, mille elanike arv vastab (ca 200) tavapärase küla mõõtmetele.

Konkreetne allkirjade kogumise kampaania algas 1. novembril, mil kohalik elanik Tormi Tabor postitas Koidu Facebooki lehel eteate: „Alates tänasest on Laagri Leivatoas võimalik anda oma hääl Koidu küla loomise toetuseks.“ Lisaks poetati iga koiduka postkasti kutse tulla hääletama. Koos „järelnoppimisega“, mille käigus kasutati vana head silmast silma ja ükselt uksele info jagamist, saadi kokku 60 toetusallkirja.

21. novembril anti pöördumine algatada Alliku küla territooriumil (Laagri aleviku, raudtee ja

Vääna jõe vahelisel alal) Koidu küla loomine üle abivallavanem Mikk Lõhmusele. „Igasugune kodanikualgatus on positiivne ja eriti see, kui soovatakse üht teraviklikku külakogukonda arendada,“ kommenteeris Lõhmus pöördumist.

Saue Vallavalitsus toetas pöördumist ja algatas vastava eelnõu avalikustamise. „Plaan on saata eelnõu jaanuarikuu volikokku otsustamiseks ja seejärel esitatakse ettepanek regionaalministrile, kes siis asja nn ära vormistab,“ kirjeldas Lõhmus asjade edasist käiku.

LISAINFO

Eelnõu avalikustamisel
Saue Vallavalitsus avalikustab asustusjaotuse muutmise ettepaneku eelnõu, mille tulemusena Alliku küla jagamisel tekib uus asustusüksus – Koidu küla. 12.12.2011 – 2.01.2012 on võimalik dokumentidega tutvuda Saue Vallavalitsuses Veskitammi 4, Laagri alevik 76401 või valla koduleheküljel www.sauvald.ee. Ettepanekud ja arvamused edastada info@sauvald.ee.

AVALIK KORD

Loomaomanik: „Koeraga jalutamaminek on nagu suundumine sõtta“

Pulss peksab, adrenaliinitase veres tõuseb. Taskusse pipragaas ja pihku suusakepid. Nii kirjeldab perekond oma emotsioone ja ettevalmistusi, kui lemmikuga välja jalutama sätitakse. Just novembri keskel ründas tänaval üks lahtiselt ringi jooksev koer pere bullterjerit nii, et veri taga. Ja seda mitte esimest korda.

KODUVALD
annely.sumre@
sauevald.ee

7-aastane bullterjer Pepe omanike sõnul peresõbralik ja hea koer. Sellest hoolimata ei tule peremeestel pähegi õue jalutama minnes looma vabalt Koidu kandi tänavatele lahtiselt jooksva lasta. Mitte kunagi. „See on respekt teiste inimeste vastu. Iga omaniku jaoks on tema koer kõige nunnum ja ohutum olend, aga mõelda tuleb ka sellele, et teiste jaoks võib lahtine loom tunduda hirmuäratav,“ arvab Pepe perenaine Kristina Tudelep.

Kristina, kes on küll aastaid koerapidaja olnud, pelgab ise ka võõraid koeri. „Olen hüüdnud juba kaugel, et palun pange oma koer kinni, te ju näete, et ma kardan. Ja inimene lihtsalt naerab. See on täiesti klassika,“ on Kristina nõrduinud. Isegi oma küla vahel on selliseid ütlemissid ette tulnud, mõnikord pannakse naise sõnul selleks korra ka loom rihma otsa, aga paari päeva pärast kordub sama lugu. Külas olla isegi selliseid majapidamisi, kus koer on hoovi võetud, aga aed senini ümber ehitamata. „Ometi on Saue vallas ju määruski, et avalikes kohtades tuleb loom kinni hoida. Ma ei saa aru sellisest suhtumisest,“ ei mõista naine loomaomanike hoolimatust.

Õudne päraslõna

Ega Tudeleppade pelg lahtiste loomade osas ole õhust võetud. 16. novembri pealeõunal sättis peremees Toomas end Pepega tavapärasele tänavaringile. Kuna just eelmisel õhtul oli kodumajast paar hoonet edasi tänaväärse puu külge kinni seotud tundmatu segavereline müra, siis jälgis mees ümbruskonda eriti tähelepanelikult, et äkki tuhiseb too elukas nüüd kusagil lahtiselt ringi. Ootamatult kuulis mees selja tagant urinat ja mürdosa sekundi jooksul olid kaks koera – oma ja võõras- ninapidi koos.

„Selline suur karvane hundikoera tüüpi loom. Ega inimesel seal vahel suurt midagi teha võimalik ole. Meie oma kaalub ligi 35 kilo, see teine loom paistis nii 60-kilone. Afektisus koerte lahti rebimine ei ole kuigi reaalne. Sellises olukorras ei allu koer ka käsklustele. See on loomadevaheline võitlus ja ise sekkudes võid olla järgmine rünnakuobjekt,“ kirjeldab Toomas abitud olukorda. Kuidagi õnnestus mehel siiski Pepe emale rebida ja vaatepilt oli üsna õõvatekitav

– koera pea, suu ja kere olid üleni verised, hambad lahti. Loomaarsi juures tehti Pepele ligi 40 õmblust. Ja ega koer ju seisa rahulikult ootel, kuni haavad kinni õmmeldakse, tuli teha täisnarkoos. Mõne aja pärast peab minema õmblusniite välja võtma. Jälle narkoosiga. „Ma ei räägi sellest, et see intsident läks meile maksmata sadakond eurot. Aga kuidas mõõta seda emotsionaalset närvikulu?“ küsib Toomas.

Kellele helistada?

Mis aga perekonnale tõelist tuska teeb on asjaolu, et sellises olukorras ei oska leida õigeid instantsse, kellele juhtunust teatada. Kristiina haaras telefoni ja helistas MUPOsse, kust soovitati naisel vallavalitsusse helistada. Seal omakorda politseisse. „Mingi mehega ma rääkisin ja öeldi, et kohe tullakse ja püütakse koer kinni. See oli ju laste koolist tulemise aeg, mis siis, kui see elukas oleks uuesti kedagi rünnanud?“ muretseb Kristina. Naine andis ka oma telefoninumbri, eeldades, et ehk antakse õige pea tagasisidet. Ta peab loomulikuks, et sellistes kriitilistes olukordades teavitatakse, kuidas juhtum laheneb. Kristiina järgnes mehele loomakliinikusse, aga paraku jäi tema telefon tagasiside osas tummaks.

Nii ei tea pere senini, kas keegi üldse tuli, kas õnnestus loom kinni püüda, ega tegelikult sedagi, milline oleks sellises olukorras üldse õige toimimisviis. „Me ju tegeli-

Ootamatult kuulis mees selja tagant urinat ja mürdosa sekundi jooksul olid kaks koera - oma ja võõras - ninapidi koos.

kult peame maksumaksjana üleval mitmeid struktuure. Kui on abi vaja, milline on see institutsioon, kelle poole pöörduda?“ on Toomase jaoks käsuliin arusaamatu. Poolteist aastat tagasi, kui Pepe samasuguse rünnaku üle elas, käis ta koos loomatohtrilt saadud tõendiga politseis avaldust kirjutamas. Tol korral oli isegi teada rünnanud koera peremees, kelle aadresski politseile anti, aga seegi asi sumbus olematusse. „Null tagasisidet. Ma mõistan, et Harjumaa võib olla kriminaale täis ja retsid jooksevad vanglast minema, aga kas see pole üldse mingi teema, millega tegeleda,“ on Toomas nõutu.

Nüüd on Pepe juba paranemas, aga pere šokist toibumine võtab aega. Kristina sõnul vajab tema ikka kõvasti vaimset ettevalmistust, enne kui tihkab koeraga üksinda jalutama minna. Vahel sõidab koguni autoga trajektoori läbi, veendumaks, et hulkuvaid ohte ei ole. „See ei ole ju normaalne, et ma pean pidevalt hirmu tundma, et selline asi kordub, ja käin jalutamast, suusakepid pihus. Aga see emotsioon jääb eluks ajaks ajju,“ kirjeldab Kristina tagajärgi.

Pere loodab siiralt, et ehk suudavad inimesed hakata vastutama võetud lemmikute eest, et järgitaks loomapidajatele pandud seadusi ja kaint mõistust. Et omavalitsus ja politsei suudaksid inimest ka aidata, kui tegemist on eluohtliku situatsiooniga. □

KOMMENTAAR

Kommenteerib valla arendusspetsialist Kati Oolo:

Lahtiselt ringi jooksva koera (või kassi) kohta tuleks teavitada kindlasti valla keskkonnaspetsialisti. Vald saab kohale kutsuda oma koostööpartneri MTÜ Loomade Hoiupaiga. Loomade Hoiupaik teenindab ka kogu Tallinna ja teisi lähivaldu, siis loomapidaja jõudmine soovitud sihtkohta võib olla üks kuni kolm tundi. Sellepärast on palve võimalusel loom kuidagi kinni võtta, koer rihmaga siduda seniks puu külge, kass toiduga ligi meelitada ja niikaua hoida, kuni püüdjad tulevad. Kui ei ole garantiid, et loom on samas asupaigas, siis püüdjad välja ei tule.

Kui on tegemist aga asjaoludega, et on teada loomaomanikud, kes pidevalt ei täida loomapidamiseeskirja, mis ütleb, et avalikus kohas ei tohi loom lahtiselt liikuda, siis nende osas tuleks kindlasti keskkonnaspetsialisti informeerida. Kui on tegemist eluohtliku situatsiooniga, rünnakuga inimese või teise looma suhtes, siis tuleks lisaks keskkonnaspetsialistile teavitada ka politseid, nende reageerimiskiirus on suurem ja neil on õigus alustada ka väärtemenetlust (juhul, kui loomaomanik on teada).

Kui näed hulkuvat looma:

Helista Saue valla keskkonnaspetsialistile numbritel 534 46686 või 654 1152. Edasta info, millisel aadressil hulkuv loom asub, kas on tegemist koera või kassiga, kas on haavatuid, kas loom vajab püüdmist jne. Ütle oma kontaktandmed 24h telefonil 6314 747 MTÜ Loomade Hoiupaik.

Kui loom on agressiivne ja rünnanud teist looma või inimest: teavita ka politseid 110, neil on reageerimisega kiirem, lisaks on omaniku tuvastamisel õigus alustada väärtemenetlust. Pöördu arsti juurde ja võta ka vigastuste kohta tõend.

Kohalikesse konstaablipunktidesse helistamisest ei pruugi suurt kasu olla, sest tulenevalt töö iseloomust ei ole piirkonnapolitseinikud kogu aeg konstaablipunktides ega saa seetõttu telefonile vastata.

Noppeid naabritelt**Ühinemisteemad
päevakorral**

Keila Vallavolikogus on arutlusele eelnõu, mille kohaselt teeks Keila vald naaberomavalitsustele Keila linnale ja Vasalemma vallale ettepaneku alustada ühinemisläbirääkimisi. Täiendavalt kutsutaks arutelule ka Padise vald ning Paldiski linn. 2009. aastal toimus Keila valla kutsel arutelu Keila ja Paldiski linnaga koos Keila, Padise, Vasalemma, Kernu ja Nissi valdadega ühe omavalitsuse moodustamiseks. Tookord leiti üksmeelselt, et ühinemisega kiirustada ei tasu.

Keila abilinnapea Enno Fels: Arvan, et ühinemised peaksid toimuma iseregulatsiooni teel, st omavalitsused ise otsustavad liitumise otstarbekuse, vajaduse ning aja. Harjumaal asuvad üldiselt hästitoimivad omavalitsused, hea koostöö ning ümberkorraldustega peaks olema ettevaatlik. Eufooriline reform ei pruugi sugugi tuua kaasa haldussuutlikkuse tõusu ega rahalist kokkuhoidu. Omavalitsuste suur osa probleemidest ei tulene haldusreformi hädavajalikkusest. Seetõttu tunnetan praegu muid kiiremini lahendamist vajavaid muresid kui haldusreform.

Keila Leht 11.11.2011

**Konkurss Aasta
Tegu Saue linnas**

Saue linn valib linlaste abiga Aasta Tegu 2011. Nominentideks esitatakse need aasta jooksul Sauele tehtud teod ja toimunud ettevõtmised, mille poolt oli linna rahval võimalik oma hääl anda kuni 5. detsembrini: Saue lasteaias „Midrimaa“ Pokude rühma lastevanemate kingitus – suur liivakast, Eesti Linnade Talimängude parimad suusatajad on sauelased, Rudbecki kooli ja Saue gümnaasiumi Keskkonna- ja Saue gümnaasiumi projekt 2011, Saue Gümnaasiumi robotika-alane projekt FIRST LEGO League (FLL) Eesti, Saue Noortekeskuse uus hoone.

Saue Sõna 18.11.2011

**Pääsküla raamatukogus
alustab tegevust Padjaklubi**

Pääsküla raamatukogus (Pärnu mnt 480a) alustab tegevust Padjaklubi, mille eesmärgiks on luua raamatukokku mõnus lugemispesa. Raamatukogu kutsub kõiki üles patju meisterdama ning neid Pääsküla raamatukokku tooma. Patju oodatakse kuni kevade alguseni – 20. märtsini 2012, pärast mida avatakse padjanäitus ning parimad padjad leiavad oma koha laste lugemispesas. Patja võib meisterdada kus iganes ja millal iganes, kuid Pääsküla raamatukogus toimuvad iga kuu esimesel ja kolmandal neljapäeval kell 17.00 ka ühispadjanäitised.

Nõmme Sõnumid 25.11.2011

PERSOON

**Kõige tähtsam asi üldse:
et lähedased oleksid õnnelikud**

Kas kohe-kohe oma kahekümnendat sünnipäeva tähistav Vatsla küla preili Keddy-Liis Segasaare ellusuhtumisest saaks üht-teist üle kanda ka tema sama vanaks saanud koduvallale?

KODUVALD
annely.sumre@
sauevald.ee

Soov tömmata paralleeli omavalitsuse ja inimese vahel on pehmelt öeldes keeruline. Isegi sama pikk maailmas eksisteerimise aeg ei tee veel kaht nii erinevat kategooriat võrreldavaks. Ometi valisime selle kuu persooniloo keskmesse Keddy-Liisi, esimese lapse, kes peale 1991. aastal Saue vallastaatuse taastamist koduvalla elanikuks registreeriti ja siin seni elab. Sümbolne sauevallakas, kes on koos Saue vallaga sündinud, kasvanud ja suureks saanud. Ja eeldusel, et omavalitsus on ikka üsna tema elaniku nägu, siis võib võrdlus võimalik olla küll.

Alati peab rahul olema, isegi kui ei ole :) /postitus Keddy-Liisi Facebooki seinalt/

Keddy-Liisi lapsepõlv möödus Vatsla tagakülas. Olid karjalaut ja loomad, olid väikevend ja vanem õde, hiljem veel kaks vennakest ja õeraas. Olid üheskoos teiste külanoortega mängud metsade vahel ja kohustuslikud töötunnid majapidamises ja heinategu. „Lapsepõlv maal oli mõnus. Sellist mõtetki ei olnud, et tahaks linna. Võisid kas või kõva häälega hoovi peal karjuda, keegi ei tulnud ütleva, et võtke vaiksemalt, inimesed tahavad rahu.

Muidugi tahtnuks, et meie külas oleks ka mõni noortekoht või kultuurimaja. Muidugi tuli talutöödel kaasa lüüa – suvel heina teha ja käisiti kartuleid maha panna ja üles noppida. Muidugi tuli talvel vahel hommikuti lumehangedes ukerdada, et kooli viiva bussini jõuda. Aga hea, et busski siiakanti käima hakkas, kooliajal alguses polnud sedagi. Ja muidugi sai mõnikord ka kirutud ja lihtsamast elust unistatud. Aga ma sain vist ikka juba siis aru, et need maaelu võlud kaaluvad linnaühed igal juhul üle,“ on Keddy-Liis kindel.

Tänaseks on tüdrukute pere kolitud küll teise elamisse, aga koduküla tähtsuseks on jäänud ikka Vatsla. Linnalõhnagi on Keddy-Liis nautuda saanud, sest koolitee viis hoopis Oismäe suunas, läheduses ju muid õppimisvõimalusi suurt ei olnud. Eks nüüdki viivad nädalavahetused noore daami pealinna tulle suunas, aga nädala sees on ta siiski maal - Vatslas. Ja kui küsida, mis tema jaoks Saue valla või Vatsla-ga seostub, ei oskagi tüdruk öelda. „See on kodu. Minu kodu,“ ei aja Keddy-Liis asja suuresõnaliselt.

Mis suuremas plaanis koduvallas juhtumas on, teab tüdruk üsna põgusalt. Kas Saue valda ka mingid probleemid vaevavad, oskabki ta rääkida oma kogemuse piires. Selle teada-tuntud valla geograafilise kujud pärast on temalgi tulnud koolitüdrukuna loobuda näiteks Laagri keskuses toimuvatest üritustest, sest transpordihendus keskuse ja Vatslas vahel oli olematu, kodu lähedal mingit suuremat kultuuri- ja seltsielu ka ei toimunud, sest rahvamaja ja külakiike piirkonnas polnud. Aga omades oskust tajuda siiski maaelu positiivset poolt ja võimet näha pigem lahendusi kui probleeme, ei kipu Keddy-Liis liigset kriitikat puuduvate võimaluste kohta tegema. Kuidagi ju ikka hakkama saab!

Ülim on tulla õhtul peale pikki töötunde koju, kui on olemas inimene, kes küsib kuidas mu päev möödus! /postitus Keddy-Liisi Facebooki seinalt/ Kui peaks olulisi asju tähtsuse järjekorras nimetama, siis Keddy-Liisi arvates on kõige esimene pere. „Kõige tähtsam on see, et minu pere ja lähedased oleksid õnneli-

pisikese 5-aastase vennakese jaoks olevat see tõeliselt raske. „Mina küll ei kujuta ette, mida peaks tegema, et isad ei peaks enam välismaale tööle minema. See on kurb,“ on Keddy-Liis nukker.

Aitäh Magnumlased, kes te mulle lao peal vastu tulles lehvate ja naeratate, päev muutub kohe palju päikselisemaks, tegelt kaa :) /postitus Keddy-Liisi Facebooki seinalt/

Täna teenib noor daam leiba Laagri Magnum Medicalis, sest kohe peale gümnaasiumi ei tulnud pähe ühtki head mõtet, mida eluga edasi teha. Magnumis käis ta juba kooliajal suvevaheajal teisi asendamas ja sellest sügisest töötab ta juba ettevõttes. Töö ei ole raske, peamiselt komplekteerib ta laos erinevaid tooteid. Sealsamas töötavad ka Keddy-Liisi ema ja tädi. „Meil on seal väga lahe. Inimesed on nii sõbralikud ja naeratavad, lehvivad alati mööda minnes. Mulle meeldib seal,“ nendib Keddy-Liis.

Nüüd Keddy-Liis juba teab, mida ka oma tulevikuga teha – turismisektor on see, mis teda tõmbab. Kunagi aastate pärast näeb ta ennast ehk reisijuhina kusagil põnevas riigis. Aga praegu on ta rahul. Mõlgutab isegi mõtteid, et peaks vanematekodust lahkuma ehk oma kää peal elamisega algust tegema. Ja suund on ikka koduvalla – Laagri kanti näiteks, kuigi ka naaberlinn Saue tundub hea võimalusena.

Head mõtted teevad päeva ilusaks /postitus Keddy-Liisi Facebooki seinalt/

Getterjaaniliku juustepahmaka ja kustumatu naerusuuga Keddy-Liis näib tõesti olevat positiivsuse võrdkuju. Kuigi enda sõnul tuleb temalgi ette päevi, mil miski ei suju ja tuju on tume. Siis võtab Keddy-Liis kas pliiatsi või värvid ja joonistab natuke. Kooliajal mitmetel näitustel osalenud tüdruk armastab kunsti ja sellest on saanud ka tema pääsetee hallist argipäevast. Lisaks meeldivad talle pigem lihtsad ja head mõtted kui suured ja keerulised probleemipüstitused.

Ehk võib 20-aastaseks saanud Saue valda ja kõiki tema inimesi iseloomustada samade väärtuste kaudu? Tuleb näha seda, mis olemas on, ja mitte seda, mis puudu. Tuleb osata väärtustada pere ja lähedasi. Vahel pole toimetulekuks muud vajagi kui positiivsed mõttemustreid. Ainult nende kolme komponendiga läbi elu ilmselt siiski ei purjeta, aga üht-teist üle või omaks võtta oleks sellelt preililt ehk küll. Või mis? □

Ja kui ei ole, siis tuleb midagi ette võtta, et nad oleks,“ sõnastab tüdruk oma eluväärtused. Ema kohta ütleb ta armsalt „emme“ ja tunneb muret sellepärast, et majanduslikud olud on sundinud isa Soome tööle minema. Keddy-Liis ise suudab seda veel mõista, siis ta

**Getterjaaniliku
juustepahmaka
ja kustumatu
naerusuuga
Keddy-Liis näib
tõesti olevat
positiivsuse
võrdkuju.**

“

VALLAETTEVÖTE

Hortes soovib jõuludeks valget ja karamellikarva värvigammat

Pärnu maantee äärne aianduskeskus on kaugelt mitmekesisem, kui vaid purrii toataimedest ja tomativäetisest. Detsember näiteks toob kauplusesse imelise adventimaailma koos vabariigi suurima jõulukaunistuste valikuga.

KODUVALD
annely.sumre@
sauevald.ee

Pimedal novembriõhtul tundub porise maantee ääres klaasfassaadiga ja täistuledes trooniv Hortese kauplusemaja kui lubadus ilusast elust ja täitumispotentsiaaliga unistustest. Elamuste aed – nii ütleb ka Hortese slogan. Ja ega see kaugpilk ja reklaamlause väga valed olegi. Sisenedes võib tabada ka juba täiskasvanud inimeste samasugune ootusärevus nagu laste kommpoes.

Üles ehitatud avastamisrõõmule

Lauatäied lummava lilleiluga. Kodukutsule jalutamiskäru ja kristallidega kaelapael. Puidust hoovimajad ja mitmes asendis aiapäkapikke. Poolde lakke kõrguvad veiniriulid ja kirjastuste trükisoojad teosed. Gurmeekosmeetika ja kaneelilõhnaga küünlakollektsioon. Kogu tootevalikut on esmapilgul lausa võimatu hoomata. Iga nurga tagant võib leida üha uue kaubalehti, mille puhul seos aiandusega on üsna õhkörn. Kuvand Hortesest kui aianduskeskusest on pehmelts öeldes kitsavõitu. Kaupluse kontseptsioon ongi suunatud pigem laiemalt perele, kodule, lastele, kodutunde tekitamisele, mõnusale äraolemisele.

„Meie peamine sihtrühm on 30+ naised,“ tõdeb kauplust opereeriva firma Trigon Gardening juhatuse liige Kristian Kalgan. Jaemüügi uuringud kinnitavad, et naine on osteldes suunatud avastamisrõõmule. Kui pakkuda talle mõni põnev idee või lahendus, siis ta hea meelega tutvub ja analüüsib, võrdleb, võtab omaks või vaimustub järgmisest vahvast ideepakkumisest. Mees, vastupidi, tuleb poodi suhteliselt selge visiooniga – kui on vaja muruniidukit, siis ta celdab, et leiab selle esimese nurga tagant, vaatab üle ja võtab ühes. Seda, mis poolele teele välisuksest õige riulini jääb, ta suurt ei märkagi. Kuna suur osa Hortese kundedest moodustavad just õrnema soo esindajad, on ka kaupluse väljapanek orienteeritud nende uudishimulikule meelele. „Kuigi oleme saanud ka meestelt positiivset tagasisidet. Kõige vahvam oli selline hinnang, et Hortes on ainuke pood, kus (mees) kirjutajale meeldib oma naise sabas kõndida. Et olevat täitsa põnev,“ toob Kalgan näite.

Mõnusa ostukeskkonna loomine olla jaeäris üldse omaette teadus. Alates keskuses mängitavast muu-

Kristian Kalgan soovib jõulukuuse ostmisel arvestada seda, et puud ei tohi viia miinuskraadidest otse sooja tuppa, sest siis langevad okkad paari põevaga maha.

sikavalikust (peab olema rahulik ja soovitatavalt sõnadeta), logistikast ja mugavustunde tekitamisest (saab näiteks ostukäruka otse autoni) kuni lastenurga ja puhvetist imbuva kohvilõhnani välja. „Ega me siin teadust just ei tee, aga arengut võrreldes esimeste aastatega näeme ise küll,“ tõdeb Kalgan.

Lipulaevaks lai valik toataimi

Kuigi Hortese tootenimekirjas on valikus kümneid tuhandeid nimetusi, siis aastaringselt kõige enam müüvaks artiklik on siiski toataim. Ja nendest omakorda on konkurentsituult populaarseim orhidee. Algusaastail (2006-2007) oli tulenevalt tollasest kinnisvaraturust kaupluse peamiseks kundedeks värske majaomanik, kes vajab pigem kilode kaupa murusemet ja kümnete kaupa hekiistikuid.

Täna moodustab enamiku klientidest maja- või suvilaomanik, kel on suured investeeringud kodusse juba tehtud, aga uut lillelõhna peenrale või noort viljapuud ja kartulitaimi ikka igal hooajal otsib. „Meil, erinevalt näiteks automüüjatest, on võimalik tootevalikus rõhuasetusi üsna valutult muuta ja uuele vajadusele orienteeruda,“ selgitab Kalgan. Tänu sellele on juhatuse esimehe sõnul ettevõtte siiski oma turuosa kasvatanud ja kuigi käibenumbrid on viimasel kahel aastal olnud esimestega võrreldes tagasihoidlikumad, on aiaäri Hor-

tese moodi siiski üsna kasumlik ettevõtmine.

Peamiseks konkurendiks peab peetakse firmat Hansaplant, mis Kiili vallas tegutseb, ja veidi tuleb silma peal hoida ka Bauhofil, kes varsti teadupärast teisel pool teed aianduse suunalise laienduse avab. „Aga kui me keskendume oma peamistele väärtustele – mitmekesine sortiment, hea teenindus ja mõnus ostukeskkond - siis usun, et meil läheb hästi,“ on Kalgan optimistlik.

Nii tunneb mees uhkust, et kaupluselettidele jõuab igal nädalal paar korda värske toa- ja aialillede valik Hollandist, kohalike lillekasvatavate taimedest rääkimata. Suure jaemüüjana on Hortese tootejuhtidel võimalik kaasa rääkida, milliste värvikombinatsioonidega näiteks tulevaks hooajaks kodumaised tootjad lilleampleid kasvatama hakkavad. Kui kodumaistel tootjatel sortiment ja kogused kesiseks kipuvad jääma, käiakse välismaal - Hollandis ja Saksamaal - ise uusi taimi valimas.

Jõulud Horteses – 10 000 kaunistusega imedemaa

Hooajalisus on tulenevalt põhifookusest, aiandusest, siiski täheldatav ka Horteses. Aastate lõikes on kõige parema külastatavusega maikuu teine nädalavahetus – emadepäeva ja aiatoimetuste alguse aeg. Vaiksetel kuudel, näiteks jaanuaris,

INFO

Ettevõtte: Trigon Gardening AS, kauplus Hortes
Aadress: Seljaku 4b, Laagri, www.hortes.ee

Tegevusala: aiatarvikute ja kodumajapidamistoodete jaemüük

Töötajaid: ca 27, neist 2-3 Saue valla elanikud
Käive 2010: ca 50 miljonit krooni

Müügipinda: 7000 m² (3500 sees, 3500 väliterritooriumil)
Aasta keskmine külastatavus: ca 1000 inimest päevas

püütakse rõhuda teistele teemadele – nii korraldatakse aasta esimesel kuul näiteks koerte ja kasside triki-võistlust, mis peaks pakkuma lustimisvõimalust kogu perele.

Age ka adventiajaks ja jõulugaginnaks valmistatakse Horteses innuga. Kuusemüük ei ole äri omaette, aga siiski on jõulupuud alates kunstkuusest, potikuusest kuni nulinu tootevalikus esindatud. Ostjaid leidub kõikidele. „Kõige parem oleks muidugi minna ise metsa, sest 90% jõulupuud emotsioonist ongi siis just see ise valimine-toomine, aga viimased lumerohked talved on selle võimaluse peaaegu välistanud,“ meenutab Kalgan. Nii saab Hortesest alates esimesest adventist kaasa haarata lisaks jõulutähele, kuusechetele, elektriküünaldele (mis on populaarseim jõulukaup üldse) ka jõulupuud.

Kalgan julgub pakkuda, et nende kauplusest leiab vabariigi suurima jõulukaunistuste galerii. Samas teab ta oma kogemusest, et kui mujal maailmas arvestatakse aastalõpudekoratsioonide soetamisel pingsalt trende, näiteks mõnel aastal on rõhk mustal ja lillal värvigammat, siis eesti ostja on ikka suhteliselt konservatiivne. „Meil on põhitrendid aasta-aastalt ikka punane, kuld, valge. Võime roosa aktsendina sisse tuua, aga need klassikalised jõuluvärvid on siiski eestlaste vaieldamatud soosikud,“ tutvustab Kalgan kaasmaalaste eelistusi.

Kuna kaupluse kontseptsioon on ärgitada ostjate avastamisemeelt, on Hortes oma jõulupakkumist sel aastal suunamas ka valge ja karamellikarva poole. „Soovitame julgelt kasutada kodu kaunistades valget värvi - nii valget jõulutähte, asalead, orhideed. Klaasmunadest ja teistest kuusechetest rääkimata,“ tutvustab Kalgan ideid pühadeks. Adventinädalavahetustel on keskuses avatud veel fotostudio, tegutsevad õpitoad ja kohal on ka jõuluvana! □

Vanamõisa kavandatakse tulevaks suveks suurejoonelist spektaklit

Vanamõisa Seltsimaja juhataja Ene Jürna peab võtma juba päris konkreetseid plaane, kuidas erinevate külakeskuste teatriksku tegelased ühe projekti alla koondata ja korralik näitemäng maha etendada.

Legendid ja fiktsioon läbisegi

Suurejooneline spektakli sisuks saavad olema erinevad legendid, kasutatakse kas juba olemasolevaid - rahva suus ja kirjasõnas talletatud lugusid, aga kirjutatakse ka juurde. Projekti tööpealkirjaks ongi hetkel „Vanamõisa legendid“ ja kuna Eestis on õnnistatud suisa 13 samanimelise külaga, siis pärimusi kogutakse ka neist teistest Vanamõisatest. „Samas on plaan kirjutada legend ka näiteks Wannamõisa segakoorile, samuti oma lugu seltsimaja väikestele flamenko tantsijatele, seega ühenduvad etenduse sisus nii fiktsioon kui pärimused,“ tutvustab Jürna.

Üldse on eestvedajal selline visioon, et iga kant ja selle inimesed saavadki omale päris oma legendi maha mängimiseks. Veebruari alguseks peaksid need dramaturgi käe all kokku kirjutatud saama. Dramaturgi pliitsi võtab projektis enda peale noor mees Lavakunstikooli teiselt kursusest – Kaur Riismaa, lavastajaid on suisa kolm – üks neist samuti lavaka üliõpilane Auri Jürna, teine Laagris tegutseva näiteringi juhendaja Ülle Mängli ja Jõgisoo seltsimaja näiteringi juhendaja Marika Kattel.

Kogukond on oodatud kaasa lööma

Praegu on projektis osalemiseks andnud oma jah-sõna juba Ääsmäe, Vanamõisa, Jõgisoo, Hüüru, Tuula-Pällu ja Laagri kandi seltskonnad, lisa võetakse ka lähinaabritelt – Harku vallast Kumna ja Väana külast. Kui aga on Saue valla teistest sektoritest inimesi, kel põleb hinges lavalaudadel etlemise unistus, tasub Ene Jürnaga ühendust võtta. „Lisaks näitlejatele tahaksime kokku panna ka etenduse bändi, niiet kohalikud pillimehed on väga oodatud. Kostüümide kujundamisel vajaksime ilmselt paikkonna käsitöömeestrite abi,“ julgustab Jürna huvilisi kontakteeruma. Kogu projekt saab suures osas baseeruma vabatahtlikule osalusele. „Selle eesmärgiks on tõesti kogukonnale koos tegutsemise ja ühise hingamise pakkumine,“ ütleb Jürna. Kogu jõupingutus peab valmis olema juunikuus suure etendusega, kui huvi on, siis kindlasti ka rohkemal, kui ühel korral. Hoolimata vabatahtlikust ja tasuta osalemisest, neelab sellise teatriprojekti korraldamine siiski ka omajagu eurosid. Vallaeelarvest ei ole hetkel selle jaoks sentiigi taotletud. Nimelt on eestvedajatel kavandatud finantseerimistoetust taotleda hoopis Kultuurkapitali fondidest, Kohaliku Omaalgatuse programmist ja Nelja Valla kogu meetmetest.

Karjäärikeskus aitab noorel tulevikusuunda valida

Maailmas on palju erinevaid uksi. On kulunud ja räämas uksi, värskelt värvitud ja uhkeid uksi, on kriiiksuvate hingedega ning äsja õlitatud uksi. Osad ukseid on praakil ja teised on suletud, mõnel lausa suur roostes tabalukk ees. Milline on minu uks?

Tihti seisame nende uste ees ja peame otsustama, millisele ukselõule käsi seekord tõsta. Erinevate võimaluste kaalumise ja nende seast parima valiku tegemine on keeruline protsess, olenemata vanusest. Kuidas teevad tähtsaid valikuid tänapäeva noored, kel ees põhikooli või gümnaasiumi lõpetamine? Kas minna õppima kutsekooli või kõrgkooli, kas pakkuda end tööturul, luua pere või hakata vabatahtlikuks välismaal? Selliseid tähtsaid valikuid tuleb teha teadlikult ja kaalutletult. Tähtis on see, et noor inimene ei jääks oma tulevikku puudutavaid otsuseid tehes ükski. Tuge annavad eelkõige perekond ja kool.

Viimastel aastatel on noorte tarbeks just selliste tähtsate valikute tegemise toetamiseks loodud karjäärikeskused, mis tegutsevad ühise Rajaleidja märgi all. Nende seas on ka Keila Avatud Noortekeskuse juures tegutsev karjäärikeskus, mis ootab külla kõiki Lääne-Harjumaa 7-26 aastaseid noori.

Mis on karjäärikeskus ja mida seal tehakse?

Karjäärikeskuses töötavad karjääriinfo spetsialist ja karjäärinõustaja. Karjääriinfo spetsialist aitab leida adekvaatset infot nii õppimise, töötamise, vabatahtlikutöö, vaba aja veetmise, tervise ja paljude muude teemade kohta. Karjäärinõustaja juures saab teha teste, mis aitavad end tundma õppida, täita töölehti ja vestelda oma tuleviku üle. Koos arutletakse erinevate haridus- ja töövõimaluste üle, koostatakse tulevikuplaane ja leitakse vastuseid erinevatele probleemidele. Ei maksa karta, et nõustajaga arutatud info teisteni jõuab. Lubame, et kõik koos nõustajaga arutatud mõtted ja plaanid jäävad vaid kliendi ja nõustaja teada. Karjäärikeskuse eesmärk on aidata noorel ennast tundma õppida ning leida vajalikku infot teadliku tuleviku planeerimiseks. Kui olete huvitatud sellest, et karjäärikeskus tuleks hoopis ise Teile külla kas kooli või noortekeskusesse mõnda teemat tutvustama, teste tegema või individuaalselt nõustamist pakkuma, andke julgelt teada. Tuleme kindlasti! Kõik meie teenused on 7-26 aastastele tasuta!

Kuidas karjäärikeskusega kontakti saada?

Asume Keila Avatud Noortekeskuses. Helista, kirjuta või tule ise kohale. Luba meil endale abiks olla! Keila Avatud Noortekeskus osaleb partnerina ESFi ja HTMi poolt rahastatavas programmis "Karjääriteenustesüsteemi arendamine", mille tegevust koordineerib sihtasutus Innove.

Keila Karjäärikeskus, Keila, Paldiski mnt 28F, tel 677 3950, www.keilanoortekeskus.ee, noorteinfo@keila.ee

Leia pildilt:
1. Keskealine mees
2. Ema lapsega
3. Tutimütsiga tüdruk

Sa ei näe? Samamoodi ei näe sind ka autot, kui sul helkurit pole. Pimedat maanteed ei juu järele, sest sa nähtav helkur paremale poole pölvikule. Maaheeli kinni ääri vasakpoolses ääres. Kõrgile nõuetele vastava helkur saad osta endale, saata sõbrata või sõnustele veebilehe helkuree.ee veebilehel.

RAHVALOENDUS

Rahvaloendus hakkab vastuseid otsima

Juba vähem kui kuu aja pärast, 31. detsembril algab Eesti üheteistkümnnes rahva ja eluruumide loendus, mis lubab selgust luua paljudes tähtsates küsimustes Eesti elanike kohta. Selleks, et tulemused ikka täpsed oleksid, on loenduse küsimustele vastamine igale Eesti elanikule kohustuslik.

KARIN VOLMER
Statistikaamet

Loendusel osalemine on tõepoolest kohustuslik. Ainult siis, kui meil on täpne ja ajakohane statistika meeste ja naiste arvu ning erineva vanuse, hariduse ja elukutsega inimeste paiknemise kohta saame oma ühiskonnale seada mõistlikke tulevikusihte,“ rääkis Tallinna ringkonnajuht Mare Kotka.

Rahvaloendus on ainus võimalus vajalike andmeid saada ja seetõttu on loendusel osalemise kohustus kirjas ka riikliku statistika seaduses. Loenduse metoodikajuh, Tartu Ülikooli emeritprofessori Enc-Margit Tiidu sõnul pole sellel midagi uut – juba 1922. aastal, kui toimus iseseisva Eesti Vabariigi esimene rahvalugemine, oli küsimustele vastamine kohustuslik. „Tol ajal öeldi ka, et rahvalugemine annab rahvale silmad, ning rahvas, kel puuduvad rahvalugemise andmed, ei tunne iseennast. Need on minu arvates igati ilusad mõtted, mis sobivad ka tänasesse päeva,“ rääkis Enc-Margit Tiit. „Kasutagem siis seda võimalust, mis meil on, ja anname ka tänasele Eestile silmad, et näha, millised me tegelikult oleme.“

Vastused ainult statistika tegemiseks

Ringkonnajuht Mare Kotka teab, et kohalikud inimesed on loenduse eel juba väga põnevil – kui palju meid siis ikkagi on. „Loendusel kogutud andmed aitavad hiljem ju vastata nii paljudele olulistele küsimustele. Inimeste paiknemise järgi saab näiteks teada, kas teede ja ühistranspordivõrk vastab inimeste

vajadustele, milliste sotsiaalteenuste järele hakkab eri piirkondades vajadus tekki- ma,“ tõi ringkonnajuht vaid mõned näited selle kohta, miks loendus on meile kõigile vajalik.

Neile ja teistele tähtsatele küsimustele vastamiseks on vaja üksnes statistikat. See tähendab, et loendusel kogutud isikuandmed on kaitstud ja neid ei anta edasi kolmandatele osapooltele. Ka riigiasutustele mitte. „Rahvaloendusel esitatud andmetest kellelegi mingeid õiguslikke tagajärgi küll kindlasti ei tule,“ ütles Mare Kotka. „Neid andmeid ei edastata mitte kellelegi ja statistika tegemisel eraldatakse vastustest ka inimeste isikuandmed. Seega ei pea keegi ka kartma, et muutuks tema sissekirjutus, sotsiaaltoetused või pensionimaksed.“

Esimest korda saab e-loendada

Selleks, et andmete kogumine oleks kõigile võimalikult mugav, on loendajate käsutuses sülearvutid ja päris esimest korda on võimalik end ka ise interneti teel loendada. „Rahvaloendus algabki 31. detsembril just e-loendusega, kus terve kuu jooksul on võimalik kõigile küsimustele vastata hoopis internetis,“ rääkis ringkonnajuht Mare Kotka. „Eks see on ju teada, et meie inimesed on võib-olla natuke häbelikud ega taha võõrale inimesele endast kuigi palju rääkida. Seepärast ongi väga mugav, et igatüki, kel ID-kaart või pangakoodid olemas, võib loendusandkeedi täiesti ka täitsa omaette arvuti taga istudes,“ selgitas Mare Kotka.

Interneti teel loendusel osalemiseks peab olema võimalus kasutada arvutit ja interneti ning veebilehel asuvasse ankeeti sisselogimine toimub ID-kaardi või internetipanga kaudu. Koht ei ole seejuures oluline: olgu selleks siis enda või oma

lähedaste kodu, töökoht, raamatukogu või koguni buss. E-loenduse keskkonnas on olemas kõik vajalikud juhendid ja abi saab küsida ka Statistikaameti infotelefonil 625 9100 või e-posti teel aadressil klienditugi@stat.ee. E-loenduse ajal vastab infotelefon kõigil nädalapäevadel kell 8–22, küsitlusloenduse ajal veebruaris ja märtsis esmaspäevast reedeni kell 8–18.

Tuleb ka rahvaloendaja

Kes e-loendusel osaleda ei soovi või jõua, võibki oodata hoopis rahvaloendaja külastust – nemad hakkavad inimesi külastama alates 16. veebruarist ja teevad seda kuni märtsi lõpuni. Kui kedagi pole kodus või pole vastamiseks parim aeg, jätab loendaja postkasti teatise oma kontaktandmetega. „Siis tuleks loendajale helistada ja leppida kokku kohtumiseks sobiv aeg,“ ütles ringkonnajuht.

Statistikaameti palgatud 2200 rahvaloendajat hakkavad inimesi külastama alates 16. veebruarist. Neid tunneb ära Statistikaameti poolt väljastatud pildiga töötõendi, sinise kohvri ja loenduse kirjadega salli järgi. Tavapärase paberankeedi asemel märgivad nad vastused sülearvutisse ja kunagi ei küsi inimestelt nende sisetulekut.

„Tõesti, ühtegi rahvaloendajat enne 16. veebruari ei tule ja nemadki külastavad vaid neid inimesi, kes pole osalenud e-loendusel või kui ankeeti on jäänud ebatäpsusi. Küll aga jätkavad endiselt oma tööd teised Statistikaameti küsitlajad ja neid ei tasuks karta, vaid küsida hoopis töötõendit,“ soovitas Tallinna ringkonnajuht Mare Kotka.

Kogu info rahva ja eluruumide loenduse kohta on leitav aadressil www.REL2011.ee ning detsembrikuu jooksul jõuavad kõikidesse postkastidesse ka loendust tutvustavad voldikud. ▣

KASULIK TEADA

Pimedas liikudes peab jalakäija olema kaugele nähtav

Uus liiklusseadus näeb ette pimedal ajal liigeldes üldist helkuri kandmise kohustust nii asulas kui asulaväliselt.

KERSTIN SIIM
Maanteeameti liiklusohutuse osakond

Jalakäijahelkur on Euroopa Liidu direktiivi kohaselt isikukaitsevahend, mille turvalisusnõuded on kehtestatud vastava standardiga. Korralik helkur on hästi märgatav lähitulede valgusvihus vähemalt 150 m ja kaugtulede valgusvihus vähemalt 300 m kauguselt.

Kuigi jalakäija näeb tuledega autot juba kaugelt, eristab autojuht ilma helkurita jalakäijat lähitulede valgusvihus alles 30-40 m kauguselt. Halb ilm võib seda teepikkust peaaegu poole võrra vähendada. Halvemal juhul on see vaid 15-20 meetrit, mis ei ole piisav, et juht

suudaks pidurdades jalakäijale otsasõitu vältida. Kiirusel 90 km/h on auto peatumisteekond kuival teekattel ligikaudu 70 meetrit. Korralik helkur on auto lähitulede valguses nähtav juba 130-150 meetri kauguselt. Autojuhile jääb siis piisavalt aega, et reageerida ja mööduda helkurit kandvast jalakäijast ohutult.

Kuidas helkur kinnitada?

Helkur tuleb riitele kinnitada nii, et see oleks nähtav võimalikult mitmest suunast. Kuna maanteel peab kõndima vasakpoolsel teepool, siis tuleb rippuv helkur paela ja haaknõelaga kinnitada enda riite paremale, sõiduteepoolsele küljele. Helkur peab jääma rippuma um-

Maanteeamet on eraldanud Saue valla eakatele inimestele ka pihutäie helkureid jagamiseks. Küsima võib tulla vallamajja sekretäripreili juurde.

bes põlvkõrgusele – samal kõrgusel asetsevad ka sõidukite tuled.

Ka jalgratturil peavad põhivarustuse-na olema kollased või valged helkurid vähemalt ühe ratta mõlemal küljel (nt kodarahelkurid) ning ees valge ja taga punane helkur. Lisaks peab pimedas sõites rattal põlema ees valge ja taga punane tuli. ▣

VABA AEG

Jooga – füüsiliste harjutustega keha ja vaimu harmooniani

Jooga - see sõna ei ole kellelegi võõras. Igaühel meist tekib seda kuuldes oma nägemus: küünlavalgel mediteerivad mungad, imepoosides keha väänutavad askeedid, võõras keeles pomisevad tegelased...

REGINA LAURI
Klubi Laagri Tervis joogatreenner

Mõni seostab seda lihtsalt võimlemisega. Ja kõigil on õigus. Need erinevad ettekujutused esindavad vaid erinevaid jooga radasid.

Jooga pärineb tuhandete aastate tagusest Indiast ja tähendab sanskriti keeles ühendust või liitu. Liitu sureliku keha ja igavese hinge vahel, ühendust individuaalse ja kosmilise teadvuse vahel. Ja selle ühenduse saavutamiseks on mitmeid erinevaid joogastüsteeme, näiteks bhakti-jooga ehk armastuse ja andumuse arendamine, karma-jooga ehk aktiivne (hea)tegevus, jnana-jooga ehk teadmiste kogumine.

Läänemaailmas on aga enim tuntud hatha-jooga, kus celkõige füüsiliste harjutuste ja õige hingamise kaudu keha ja vaim harmooniasse viiakse. Ja siingi on erinevad harud ja tasemed. Mõnes tunnis keskendutakse rohkem mediteerimisele ja hingamisele, teises rahulikele venitustele-painutustele, kolmandas jõulisemale ja dünaamilisemale liikumisele ning keerulisematele poosidele. Kui inimene tunneb jooga vastu huvi ja käib ühes juhulikus tunnis, mis tundub talle näiteks liiga raske või liiga lihtne, siis ei maksa sellest veel järeldusi teha, nagu talle jooga ei sobiks. Ehkki jooga pärineb samast allikast, on pea igal õpetajal oma lähenemine ja stiil. Tuleb vaid endale hingelähedane tund ja tree-

ner leida. Siinsamas Laagri kooli hoones asuvas spordiklubis Laagri Tervis toimuvad joogatunnid sobivad nii algajale kui ka inimesele, kes varem joogaga tegelenud on. Treenimiseks pole soolisi ega vanuselisi piiranguid ja siinsetes tundides osaleb umbes kolmandiku jagu meesterahvaid. Rahuliku muusika saatel tehakse keha soojaks ning sellele järgnevad koos õige hingamisrütmi ja tunnetusega sooritavad harjutused ja poosid. Tähtis on, et keha ja teadvus koos töötaksid. Tunnis õpib inimene tunnetama oma keha, leidma tasakaalu ja kauni rühi. Harjutused nõuavad nii pingutamist kui lõdvestumist. Vahel arvatakse ekslikult, et ega selline rahulik võimlemine suurt füüsilist efekti ei oma, kuid juba mõnda aega tundides osalenud inimene enam nii ei arva. Ta märkab peagi muutusi oma tervise ja üldise enesetunde juures ning hakkab ajapikku kogema oma keha, mõistust ja ka ümbritsevat maailma hoopis eriliselt. Joogaharjutused avavad inimese energeetilised blokeerimised, mis omakorda paneb terve organismi paremini tööle. Tulemuseks on nooruslikum väljumine, rõõmsam meel ja parem tervis.

Jooga hüved:

- tugevam füüsiline ja vaimne tasakaal
- parem ainevahetus ja vereringe
- selja-, liigese-, peavalude vähendamine
- painduvuse, koordinatsiooni ja

INFO

Laagri Tervises (www.laagritervis.ee) toimuvad joogatunnid E 19.45 ja N 17.45. 11. dets kl 12.00 toimub TASUTA joogatund eakatele! Terviseprobleemide korral pea enne trenni tulemist nõu arstiga. Rasedatel on soovitatav käia spetsiaalselt neile mõeldud tundides.

- üldise kehatunnetuse areng
- kaunim rüht
 - stressi leevenemine
 - tervem ja nooruslikum väljumine
 - sügavam iseenda ja maailma tunnetus

Milline on aga spordiklubi Laagri Tervis klientide tagasiside?

Kaidi (50), harrastanud joogat 5a: "Jooga annab mulle meeletult hea enesetunde. Mõnus füüsiline koormus, samas lihased ei jää hai-

geks. Paneb ennast oma kehas hästi tundma ja on üldse väga tore tegevus. Leevendab ka calisi iseärasusi ning seljavalu."

Karmen (18), harrastanud joogat 2 kuud: "Käin 12. klassis ja see on üsna stressirohke. Joogatund on aeg mu enda jaoks ning muudab mind seesmiselt palju rahulikumaks. Olin varem kuulnud, et jooga on tund paljudele hästi mõjunud ning otsustasin proovida. Siiani on küll väga hästi mõjunud ja palju juurde andnud." □

HUVITAV TEADA

Naabrivalve on koostöös loodud turvalisus

Elades suurest maakonnakeskusest kaugemal, on tavaline, et lähim politseiüksus võib asuda kümnete kilomeetrite kaugusel.

IVAR OJA
Eesti Naabrivalve avalike suhete juht

Ebatavaline ei ole seegi, et mõnes vallas polegi püsivat politseiekipaazi koha pealt võtta – tuleb leppida sellega, et politsei käib külast läbi vaid korra nädalas. See kõik loob kuritegevuseks soodsama pinnase ning kodanikul ei jäägi muud üle, kui ise või üheskoos naabritega hoolitseda ümbruskonna turvalisemaks muutmise eest.

Naabrivalve abil kodukoht turvalisemaks

Iga inimene saab panustada ise oma kodu ja naabruskonna turvalisemaks muutmisesse, kuid veel lihtsam on seda teha ühiselt naabritega.

Eesti Naabrivalve koondab enda alla kodanikud, kes vabatahtlikult ja ühistegevusena soovivad tõsta enda lähema ümbruskonna turvalisust.

Selleks moodustatakse naabrivalve sektorid. Need haaravad paljukorterilisi elumaju kas tervenisti või trepikodade kaupa, tänavaid või selle löike, maakohtades külasid või ligistikku asuvaid talusid, suvilarajoonides kokkulepitud piirkonda.

Naabrivalve Saue vallas

Saue vallas ei ole naabrivalvelikumine uus nähtus. Esimene sektor moodustati 2003. aastal. Kokku on vallas naabrivalve sektoreid 11, mis jaotuvad Hüüru, Kiia, Vanamõisa, Ääsmäe külade ja Laagri aleviku vahel. Enim sektoreid (4) on Laagri alevikus, millega on liitunud 112

majapidamist. Küladest on kõige rohkem liikmeid Ääsmäel – 47, kes on jaotunud kahte sektorisse.

Siseministeeriumi andmetel elas 2009. aasta lõpu seisuga Saue vallas 9079 inimest. Kui arvestada keskmiseks majapidamise suuruseks kolm inimest, moodustas naabrivalvega liitunud elanike arv kogu valla elanike arvust 7,7%. Saue linnas on samadel andmetel elanikke 6068, mis teeb naabrivalvega liitunute osakaaluks umbkaudu 4,7%. Aastate löikes on kuritegude toimepanemine Saue vallas kahanenud. Kahele kiirele küsimusele vastab Ääsmäe külas elav Kasemäe naabrivalve sektori vanem Tõnu Vahter, kes on naabrivalves alates 2008. aastast. Eelmisel aastal võttis ta vabatahtlikuna osa Eesti Naabri-

valve pilootprojektist „Vabatahtlikel baseeruva tugiteenuse arendamine hajaasustustes“.

Kuidas on naabrivalvega liitumine muutnud Sinu elukvaliteeti?

Kindlasti paremaks. Naabrivalve ühendab minu hinnangul naabreid. Reaalsuses loob just suhtlemine kõik eeldused turvatundeks. Aga siiski - kui naabrid tunnevad oma naabreid, siis on meil lootust turvalisemaks tulevikuks.

Kas Saue vallas on turvaline elada?

Ääsmäel on väga turvaline elada. Oleks veelgi turvalisem, kui inimesed ei jätkaks nähtut ainult enda teada. □

Beebidega ujuma!

Võimaldage oma beebile ja endale vahva ühine veenautimise pooltund.

Küllap meeldib Teie beebile vaniskäik. Laagri ujulas on beebide bassein nagu suur vann. Sinna sooja ja puhtasse vette saate koos lapsega minna. Juhendaja nõul ja abil omandate hoided ja võtted, mis võimaldavad beebil vees maksimaalselt ISE olla. Saate näha, mida lapses vees olles oskavad ja kui kiiresti õppimine toimub. Õnnestumise rõõmu kogete mõlemad.

Kui vana laps sobiks beebiujumisse?

Kolmekuusega võiks juba kindlasti ujuma tulla, kuigi mõned lapsed on piisavalt tragid veel nooremana. Usun, et iga emme tunneb ise, millal ta on valmis beebiga basseini minema. Aasta ja kolmekuune on ka veel ujumise mõttes beebi. Ka nii suure lapse emmele saab juhendaja nõu anda, mida lapsega vees peale hakata ja mida tal seal teha lubada.

Kontaktandmed:

Laagri Haridus- ja Spordikeskus OÜ
Veskitammi 22, 76401 Laagri
Saue vald, Harjumaa
Tel 6517632, 6793092
admin@laagriujula.ee

Beebiujumise tutvustamise päev on laupäeval, 10. detsembril Laagri ujulas.

Osalustasu 3 eurot: Beebid emmedega pääsevad vette kell 13.30; kell 14.00 ja kell 14.30

Hea oleks eelnevalt registreeruda, et kõigil tulijail oleks piisavalt ruumi. Ujumismähkme saab ka kohapealt osta.

BEEBIUJUMISE PÄEV
Laagri basseinis 10. detsembril

Tunnid algavad kell 13.30, 14.00 ja 14.30

Info ja registreerimine telefonil 6517632

Soodushind 3 EUR

Valla sünnipäevanädal päädis südamliku advendikontserdiga

Laagri Lions Klubi iga-aastaseks traditsiooniks on kujunenud advendikonkursi korraldamine Laagri Koolis. Tänavu oli ligi 300 inimest tulnud kuulama headtegevast üritust. Laval olid Laagri ja Ääsmäe koolide lapsed, koorilaulu ilu pakkus Wannamoisa segakoor ning peaesinejaks oli Ivo Linna koos Antti Kammistega. Meeleolu oli esimesele advendile iseloomulikult tasane ja südamlik, üheskoos süüdati ka advendiküünlal. Tänavusel advendikontserdil kogutud raha eest toetab klubi Saue valla puuetega laste jõulupidu, mis toimub 10. detsembril.

□ Iffil oli koos Ääsmäe lastega ikka palju julgem laulda.

□ Wannamoisa segakoori imekauni laulu lõppedes süüdati Ääsmäe laste õhinat täis pilkude toel selle jõuluaja esimene advendiküünlal.

Rimi avas Laagris 11. hüpermarketi

Kauplus asub 3400 m² müügi pinnal ning avamisega loodi 90 uut töökohta. Lisaks Rimile avati Laagri uues kaubanduskeskuses veel kaheksa väikekauplust ja teenindusasutust. "Avapäev kulges rahvarohkelt ja sõbralikult ning Rimi püsikliendikaardiga liitus üle tuhande uue inimese," lausus Rimi Eesti turundus- ja kommunikatsioonijuhid Andrija Lilleoja. Avapäeva parimaks müügiartikliks osutus värske lõhe, mida osteti päeva jooksul kokku kaks tonni.

Kaubanduskeskusel on kokku 320 parkimiskohta, millest 150 on katuseparklas. Uus Rimi asub aadressil Pärnu mnt 556 a.

SAUE VALD 20

Lubage õnnitleda, head sauevallakad – koduvald täitus 20 aastat!

21. novembril 1991. aastal kinnitati Saue valla omavalitsuslik staatus. Nende kahe dekaadi jooksul on juhtunud paljugi. Olulisemaks võib pidada kahekordistunud elanike arvu, mis läheneb kümnele tuhandele.

KODUVALD
annely.sumre@sauevald.ee

Ehitatud on uus ujula, kool ja lasteaiad ning kümneid kilomeetreid teid, on üllitatud tähtsaid dokumente arengukavast valla üldplaneeringuni, kasvanud on nii pakutavate teenuste ring kui toetuste arv. Aga vast veel olulisem on see, et nende numbrite ja paberite kõrval ja kiuste on tekkimas ka mõnus kogukond. Uskumatu energialaenguga külaseltsid ja hoolivad pilguga vallakodanikud, kes tahavad ära teha ja arutada, kaasa lüüa ja elu paremaks poleerida. □

□ Kõik, kes selle 20 aasta jooksul olnud vallavalitsuses, volikogus, raamatukogudes, haridusasutustes ja mujal tegevad, olid kutsutud tänuvõtteüritusele, kus kaks volikogu esimeest Indrek Tiidemann (paremal) ja Rein Riga tervitasid saabunud süüdatava tagasivaatega tehtule.

□ Esmaspäeva 21. novembri hommik tõi kultuurikeskusesse kokku seltskonna pisemaid vallakodanikke koduvalla sünnipäeva tähistama.

□ Ja õhtul jätkus pidu täiskasvanutele, taas vaadati tagasi ja tulevikku ning nauditati seltsi teatrietendust.

TÄHTPÄEV

Eakad tähistasid advendi algust ja klubi Pihlamari sünnipäeva

Detsembrikuu alguses toimuv peopärastlõuna kuldseas prouadele-härradele üle valla omab juba aastate pikkust traditsiooni.

Pannakse pidused rõivad üll – pärlid ja kübarad, lipsud ja kaelasallid ning tullakse kokku Saue valla Kultuurikeskusesse. Rõõmustatakse üksteise, kaetud laudade ja meeleoluka kultuuriprogrammi üle. Kui aastate lõikes on silma ja kõrva paitamas käinud Reet Linna ja Erich Kreiger, ansamblid President ja Laine, siis sel korral võttis lauljärje üle vallamaja rahvast koosnev ansamblihakatis, pakudes kaasa laulmiseks nii mere- kui jõuluteemalisi laule.

Seekord oli lisaks advendiootusele veel üks põhjus rõõmustamiseks, sest üksiti tähistas Laagri eakate naiste selts Pihlamari oma 14. sünnipäeva. Optimistlikud memmed on nende aastate jooksul koos tuuritanud nii välismaal, kui pidanud vaikkeid seltsiõhtud oma Kuuse tänava pesas – heegeldades, lauldes, kokates. Ja celkõige üksteisele seltsiks ja toeks olles. □

□ Lavalaudu kaunistaval muusikakollektiivil veel päris nime ei ole, aga pidulisi rõõmustasid laval lauluga valla konnaalspetsialist Indrek Brandmeister, talle sekundeerisid kitarridega vallavanem Andres Laisk ja volikogu liige Aavo Sõrmus.

□ Pihlamari esinaine Elju Vakkermann võttis seltsi sünnipäeva puhul vastu õnnitlusi teiselt eakate klubidelt. Ääsmäe memmede ühingu esindajad tervitasid Laagri omasid kena jõulutähepoti, suure kingikoti ja ilusate sõnadega.

KULTUUR

Kuidas segakoor Wannamoisa Koit Toomega "Laulupealinna" saates käis

Oli oktoobrikuine hämar esmapäevaõhtu, kui ma mõtteid mölgutades meenutasin pühapäevast "Laulupealinna" saadet. Osalejatel oli teatavasti ette nähtud esineda koos erinevate kohalike lauljatega ja ka kooriga.

URMAS KOHVER

Vanamoisa külaelanik ja Segakoor Wannamoisa liige

Alvaldasin siis naisele naljaga pooleks arvamust, et kui Koit Toome nüüd kooriga peab esinema, et siis äkki Wannamoisa segakoor selle au endale saab. Ja kui koitis uus päev, siis postkasti avades jäigi kohe silma: „Kohtuotsus on langetatud ja edasikambamisele ei kuulu, järgmisel pühapäeval Wannamoisa segakoor koos Koiduga telepurgis”

Meeleolu seitsmendas taevas, sai järgmisel õhtul Saue valla Kultuurikeskusesse kooriproovi vurutud. Selgus, et tegemist on nii populaarse ettevõtmisega, et isegi Lõuna-Eestisse kolinud endine kooriliige oli meiega liitunud.

Algas proovielne võimlemine ja keset kõige magusamat massaažiprotseduuri jõudsid päralt ka telemehed koos Koit Toome ja naismeeskonnaga. Peale tutvustamist, kus Koit väitis, et oli ikka tõsiselt mures, kust leida Laagri kandist koori ja kuidas head haldjad ta siis meie juhatasid, esitati meile laul, millega peame saates üles astuma. Selleks osutus Tanel Padari ja Inese poolt kuulsaks lauldud „Legend”. WAFi õpetajad Kadri Koppel alias Maiken ja Anneli Pilpak olid teinud laulule kooriseade ja asusid seda nüüd isiklikult meile õpetama. Proovi lõpuks oli esimene nägemus asjast olemas ja Maiken ning Anneli arvasid, et saab asja küll.

Järgmisel päeval oli sigimist-sagimist, otsiti sobivaid rõivaid ja koorivanem Urnel jooksis jalad rakkude, et meestele ilusad punased lipsud saada. Õhtul oli veel proov ja laupäevaks oli meil planeeritud

Padisel Kallaste talus laululaager (kirjapildis sobib hästi kokku "Laulupealinna" ja Laagri), kus andsime viimast lihvi häälepartidele ja harjutasime lavalist liikumist. Abiks olid meil tuntud hääleseadja Toomas Voll ja loomulikult Maiken ning Anneli. Peale lõõgastavat sauna kobisid kõik koju puhkama, et pühapäeval juba hommikul vara ja virgena telemajja lavaproovi jõuda. Selgus nimelt, et sellise otseülekande ettevalmistamiseks kulub ikka üks väga tõsine

tantsib, mängib klaverit, on spordipoiss ja laulab nagu ööbik, vaata et teeb Koidulegi silmad ette. Nende esitatud laul „Nii pöörleb eluring” muusikalist „Lõvikuningas” oli nii võimas, et külmavärinad tulid peale ja ka žürii kiitis taevani.

Veel veidi ja lõpuks oli aeg ka Wannamoisa lavale minna. Kõigil olid südamed erutusest lõhkemas, et esitus ikka kaunitult välja tuleks. Viimaste päevade ponnistused olid vilja kandnud ja kõik läks kenasti ning kui peale laulu kulminatsiooni saabus lavale hetkeks vaikus, oli hinges selline vabanemise tunne, et tahaks võtta lendu. Žürii suhtus meisse heatahtliku positiivsusega, aga kui tehti teatavaks tulemus, selgus, et saame veel teisegi korra Eesti rahvast teleriekraanil oma esitusega rõõmustada.

Laulud lauldud, ootasime põksuvail südameil kohtuotsust.

Seekord ei olnud tähtede seis aga Koitu soov. Kuigi Ivo Linna kuluarides mainis, et nii priima esitusega oleks kindlasti pidanud edasi pääseda ja kui oleks tema teha olnud, oleks nii ka läinud, pidime tõdema, et Laagri rahvas ei olnud nii hoolas helistama ja edasi pääsesid Kohila ja Birgit. Keegi humorikas netikommentaator soovitas isegi saate nime ära muuta "Helistajate pealinnaks".

Aga seekord siis sedasi. Igal juhul saime väärtusliku kogemuse võrra rikkamaks ja Wannamoisa segakoori nime kuuldes ei küsita enam: „Äh, kis tuu viil om?”, vaid noogutatakse teadvalt: „Laulupealinna” Wannamoisa! Ja tore oli kogeda sedagi, et kui lauluproovist ikka kiputakse vahel viilima, siis nüüd olid kõik 110-protsendiliselt kohal, mitte keegi ei tahtnud sellisest kogemusest ilma jääda. □

tööpäev koidust hilisõhtuni.

30. oktoobri hommik algas võimlemise, massaaži ja lahtilaulmisega. Selle järel anti juba lavalaudadel meie laulule viimane lihvi, et õhtul ikka viimase peal välja tuleks. Siis tuli mõnetunnine paus, mida vähemalt koori kaunistavad liikmed kasutasid selleks, et veel ilusam välja näha.

Peale lõunat läks aga lahti saate ettevalmistus – proovid, kuidas lavale minna, laval olla ja kuidas lahkuda ja lõpuks veel ka peaproov. Ning oligi aeg sealmaal, kui puhusid fanfaarid, põrisesid trummid ja anti saatele avapauk ning lavale läksid esimesed esinejad. Ja ühtäkki oligi käes Koidu esimese laulu aeg. Seekordseks missiooniks oli tarvis laulda kuni 12-aastase lapsega. Koidu partneriks osutus rõõmsameelne Laagri kooli 4. klassi noormees Jaagup Tuisk, kes

Isad ja lapsed malelaua taga

Saue valla Kultuurikeskuse isadepäeva tähistamisel pandi papsid proovile mõttemängus - males. Hakkajamad lapsed võtsid oma vanemal nõobist kinni ja tarisid perepapa malelaua taha. Malelaua taga tehti käike kordamööda. Esmase käigu tegi laps, seejärel paps ja niimoodi mängiti vastasvõistkonnaga kokku kuni 30 minutit. Malelaua tegevust jälgis digitaalne malekell, seega ei olnud väga palju aega kavalaid malekäike nuputada.

Maleüritusel osales 12 lapse-papsi võistkonda. Mängiti 4 vooru. Punkte arvestati nagu jalgpallis, võit andis 3 punkti, viik 1 punkti. Laagri Male Arendamise ja Edendamise Keskus-Klubi turgutas osalejaid magusaga ning pani 1.-4. kohale ning ergutusauhindadeks välja Irja Kändleri väga kenad kujundatud kunstilised kruusid-taldrikud.

Saue valla isadepäeva male võitis seekord Rode Roberti võistkond, 2.-4. kohta jagasid Uku, Erik Kristjani ja Eero võistkonnad.

Lähiajal on kavas korraldada ülevallaline händikäp väikmalevõistlus, samuti mõni huvitav loeng Paul Keresest.

Laagri Male Arendamise ja Edendamise Keskus-Klubi

Ääsmäe noortekeskuse deviis - ise korraldame, ise naudime

Sügis on Ääsmäe noortekeskusele olnud muudatusterohke, töökas ning pingeline.

Oleme saanud endale uue noorsootöötaja, toimeka ja rõõmsameelse Angela Jüristo. Läbi on viidud paar rütmikat üritust: noortepäeva tantsu workshop ning halloweeni pidu. Oli näha, et noored halloweeni peo organisatorid- Ergo, Lille Laura, Geidi, Sandra, Sigrid, Egert, Kelly, Brenda ja Kersti nautisid ürituse korraldamist omamoodi. Valmimisprotsess koos mõnusate inimestega oli juba isenesest vahva. Planeeriti, kleebiti, värviti küünaldele purke, otsiti sobilikke mängu, kaunistati ruume, organiseeriti muusikat, koostati kuulutus ja meisterdati õudustetuba piduliste. Mida minul riilult neile ulatada polnud, toodi kodust. Neil oli tõeliselt tore. Kuna noorte sooviks oli, et ruumi värvideks peavad olema oranž ja must, sain mina ülesandeks linnast tuua vastavad kangad ning tehniliselt asi lahendada nii, et riideribad ohutult lae alla saaks. See-gi kord pidin appi paluma onu Toivo oma tööriistakastiga. Tänu talle!

Lille Laura rõõmustas, et minul kui noorsootöötajal polegi vaja seoses peoga enam midagi teha. Mina muidugi olin nii nahaalne ning soovisin vastutada ohutuse eest ja käisin ikka nende õudustetuba üle vaatamas, et kõik korras oleks. Pidus mõõdukas toredalt ja mõnusalt, lapsed osalesid aktiivselt väljapakutud tegevustes, kaasa arvatud Angela korraldatud viktoriinis.

Mida siis veel sai tehtud sel sügisel? Ikka tennist mängitud, saalihokit, kunstiringis oldud ja laupäeviti ka palli taotud.

Ene Kristmann, noorsootöötaja

**KOOLIVAHEAJA
NOORTELAAGER**4.01 ja 5.01
Saue valla
Kultuurikeskuses
kell 14.00-18.00Loovaid ideid
taaskasutus-
materjali
võimalustest,
salvräti- ja
templitehnika
kasutamiseks.Juhendaja
Kristina Tamm, kunstibaca.com4.01. - hoiulaeka
meisterdamine
5.01. - 3D
tehnikas ruumilise
kaardi tegemineLisainfo ja
registreerimine:
Saue valla
kultuurikeskus
tel 679 6765Osalustasu:
1 päev 7,00 eur,
2 päeva 10,00 eur
Kunstioskus ja
teadmised
tehnikatest
pole eelduseks.**VANAMÕISA SELTSIMAJAS**

Allika tee 10, Alliku küla

LASTE JÕULUPIDU

15. detsembril kell 19.00

Kehra Nukuteatri etendus
"SUUR MÄNG"Esinevad: Chicas Bonitas flamencolapsed, pesamunad ja
lauluringi lapsed

Kingipakke jagab Jõuluvana

Jõulupaki hind 7 Eurot

Kingipakkide ettetellimine ja registreerimine kuni 10.detsembrini
info@kodukyla.ee või telefonil 5140761**SELTSIMAJA PIDU**

16. detsembril kell 20.00

Õhtujuht Alar Haak

Esinevad: segakoor WANNAMOISA, Latiinotaride
tantsushow, tantsuks mängib Uno KaupneesPilet 13 Eurot (sisaldab rikkalikku jõululauda) Pileteid ainult
ettetellimisel info@kodukyla.ee või telefonil 5140761**Jõgisoo Seltsimajas****Laste jõulupidu**

17. detsembril kell 12

Etendus: Nõiamoori jõuluvemp

Külla tuleb Jõuluvana!

Pakisovist palun teatage Päkapikule telefonil 53 404 702 või e-posti
teel: marnikabi@ia.tn.edu.ee Lapse osalustasu 2,50 eurot kandke
palun hiljemalt 09.detsembriks Saue-Jõgisoo Haridusseltsi arvele
Swedbank 1120083061, selgitusse märkige lapse nimi.Maidla Seltsimajas toimub
17.detsembril 2011.a kell 18.00**JÕULUPIDU**

Lastele tulevad külla

PÄKAPIKK JA**JÕULUVANA**

Tantsuks mängib

ERGO

Kaetud jõululaud

Pilet maksab

Lastele 7-16 a 4€
Täiskasvanutele 8€

Pileteid müüvad kuni 11.12.2011

Anu Kontus 53445430

Ene Mitt 53427155

**Segakoor WANNAMOISA
jõulukontsert**

Rannamõisa kirikus

www.segakoorwannamoisa.blogspot.com
www.rannamoisakogudus.ee

Kontsert on tasuta!

**Jõuluõhtu
jõululauludega**24. detsembril
kell 17.00

Saue valla kultuurikeskuses

- Jõulumuusika erinevatel esitajatelt
- Ühine jõululaulude laulmine
- Jõulumõtisklus

Laagri Kristlik Kogudus
www.laagrikogudus.ee**Perehommik****JÕULUO
tahtedega**18. detsembril
kell 12.00

Saue valla kultuurikeskus

NÄIDEND! LAULUD! MÄNGUD! SÕNUMÜLLATUSED!
KINGITUSED! KÕIGILETASUTA! TERE TULEMAST!Laagri Kristlik Kogudus, www.laagrikogudus.ee**KEHRA NUKK**
KUTSUB VAATAMA15. DETSEMBRIL KELL 19.00
Vanamõisa Seltsimajas

Jõulu etendus lastele

"SUUR MÄNG"Pilet ja kingipakk 7 Eur, ettetellimine ja registreerimine
kuni 10.detsembrini info@kodukyla.ee või telefonil
5140761**KUTSUME ÜMBERÕPPELE
KIILI-, SAKU- JA SAUE VALLA TÖÖTUID**

- Aednik – haljastaja algkursusele
- Teenindaja – müüja koolitusele
- Metallitöölise – keevitaja erialale

Võtke ka ühendust, kui valikus puudub
Teile sobiv erialakoolitus – leiame koos
võimaluse.**Koolituste ja praktika ajal:**

- kompenseeritakse osalejatele transpordikulud
- makstakse lisaks veel õppe- ja
praktikastipendiumi.

Samas pakume:

- abi CV'de koostamisel
- psühholoogilist- ja karjäärinõustamist.

Täpsema info leiad aadressilt:

<http://kiiliaktiveerimiskeskus.edicypages.com/et>

Tegemist on projektiga nr 1.3.0102.11-0336

„Tegusalt tööturule Kiili, Saku ja Saue vallas”, mis sai toetuse
Euroopa Liidu Sotsiaalfondilt. Projekti juhtpartneriks on Kiili
Vallavalitsus ning koostööpartneriteks Saue ja Saku Vallavalitsused.Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Andra Perv
Projektijuht
e-post: a.perv@hot.ee,
tel: 5101780,
56 949 272Mare Jallai
Saue valla sotsiaalnõunik
e-postil: mare.jallai@sauevald.ee
tel: 654 1136**ETTEVÕTJAD KES SOOVIVAD LEIDA TÖÖTAJAJAID JA VÕTTA
PRAKTIKANTE PALUN VÕTKE ÜHENDUST.**(soositud on ettevõtjad valdkondadest: aiandus, metallitööd-
keevitus, teenindusasutused)**Tallinna Ülikooli Naiskoori****JÕULU-
KONTSERT**Tallinnas
Rootsi - Mihkli kirikus
17.12. kell 12.00Kaastegevad
Ääsmäe kooli lastekoor
ja flöödi- ning
plaatpillimängijad
Pilet 2 eurot**PARIM KINK ON RAAMAT****JÕULU-
MÜÜK**Koolibri laos 1.-23. detsembrini
Tänassilma Tehnopaik, Linamäe 8/Põikmäe 5Selle reklaamiga kõik tavahinnaga
raamatud -15% (v.a. soodustooted
ja õppekirjandus)**Ääsmäe kooli****JÕULUPIDU**
22. 12. Kell 18.00

- *Meeleolukas jõulukontsert
- * Näitused
- *Ja kindlasti veel midagi...
ja kedagi....

HEA LAPSEHOIDJA!Otsime autojuhilube omavat
rõõmsameelset lapsehoidjat 3
kuni 4 korda nädalas Nõmme-
Laagri piirkonnas.

Tel: 56926322,

E-post: karmel1975@gmail.comMüüa Laagris 2-toaline korter
renoveeritud majas
Veskitammi 11-10,
Pinda 43,4 m²,
kelder 13,4 m²,
mööbel hinna sees.

Hind 31 900,-€

Õmblusettevõte
AS Protten F.S.C. asukohaga
Keilas, võtab tööle
**kaks kogemustega
õmblejat ja triikija.**
Kontakt tel.6747567

REKLAAMTEKST

Aastalõpustressi aitab maandada Krediidipank

Aastalõpp on traditsiooniliselt aeg, mil me mõtleme rohkem kui tavaliselt oma lähedastele. Hingedeajal novembris meenutame neid, keda meiega enam ei ole, detsembris aga kuulub tähelepanu eelkõige meie kallitele pereliikmetele.

HELO KOSKINEN
Krediidipanga laenuosakonna juhataja
tel. 669 0977, krediit@krediidipank.ee,
www.krediidipank.ee

Jõuluajal jooksevad lapsed hommikul esimese asjana vaatama, mida päkapikk on sussi sisse foonud. Pärastlõunal aga maalivad meie silmaterad püüdlilikult tähti, et jõuluvana ikka teada saaks, mida ta kingituseks tooma peab.

Pühad on see aeg, mil tulevad enamasti koju ka mööda maailma laiali olevad lähedased, et koos meenutada toredaid aegu ja teha plaane tulevikuks.

Vahel võib kiiresti lähenev aastalõpp aga pinget tekitada, sest soov lähedastele rõõmu valmistada, midagi tõeliselt toredate kinkida, ei pruugi kokku käia meie rahaliste võimalustega. On ju pühade aeg selline periood aastas, kus inimeste

väljaminekud on tavapärasest suuremad.

Ehk oleks mõistlik suuremad kulutused hajutada pikema aja peale? Krediidipangal on mitmeid tooteid, mis niisugust kulude jaotamist võimaldavad, näiteks arvelduskrediit, krediitkaart ja väikelaenu.

Arvelduskrediit võimaldab teil pühadeks ostude tegemisel kasutada suuremat summat raha, kui teie pangakontol parasjagu on. See tähendab, et võite kindlaks määratud limiidi ulatuses oma kontoga miinusesse minna. Vajalikud ostud saate teha kohe, aga arvelduskrediit tuleb tagasi maksta üldjuhul aasta jooksul. Nii on võimalik ühe kuu suuremad kulud hajutada terve aasta

peale. Intressi tuleb tasuda vaid kasutatud summalt. Arvelduskrediiti on võimalik saada kuni 2000 euro ulatuses.

Kes aga vajab suuremat summat (nt kaugel välismaal elavate lähedaste külastamiseks), võib võtta väikelaenu. Sel juhul saate arvestada maksimaalselt 5500 euroga. Väikelaenu nagu ka arvelduskrediidi saamiseks peab taotleja netosissetulek olema Tallinnas ja Harjumaal vähemalt 600 ja mujal Eestis 400 eurot kuus.

Klassikaline võimalus oma kulude planeerimisel on krediitkaart, mis võimaldab teil pühadega seotud kulusid paremini hallata. Selle abil saate kauplustes trüümata teha pühadeostud lihtsalt ja mugavalt ka in-

ternetipoodides. Krediidipangal on pakkuda kahte tüüpi krediitkaarte, millede olulisemad erinevused on krediidilimiidi suurus ja tagasimaksmise tähtaeg.

Kõikide eespool kirjeldatud toodete puhul on aastane intress Krediidipangas kõigest alates 15%. Nii soodne intressimäär on teiste turul olevate sarnaste toodetega võrreldes madalam.

Mõelge aegsasti oma soovid ja pühadega seotud kulutused läbi ning võtke meiega ühendust. Koos leiame teile sobivaima lahenduse, kuidas jõuluostudega seotud väljaminekuid planeerida. Ootame teid Krediidipanga kontorisisel asukohaga Narva mnt 4, Tallinn. ■

Tallinna Vangla

FIRMUM IUSTUMQUE

ootab oma meeskonnaga liituma

valvurit

kelle põhiülesandeks on kinnipeetavate üle järelevalve teostamine

Kandidaatidelt eeldame:

- Eesti kodakondsus
- vähemalt keskharidus
- eesti keele oskus C1 tasemel ja seda oskust tõendava Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse poolt välja antud tunnistuse olemasolu mitte eestikeelse hariduse omandanutel
- vene keele oskus suhtlustasemel
- kõrget moraaltunnetust ja laitmatut minevikku
- hea füüsilise vorm (värbamisel on kohustuslik kehaliste katsete sooritamise vastavalt etteantud normidele)
- hea suhtlemisoskus
- ausus ja kindlameelsus

Kasuks tuleb:

- sisekaitseharidus
- töökogemus vanglasüsteemis

Omalt poolt pakume:

- töötasu alates 607, 17 eurost
- huvitavat tööd
- arenemis- ja koolitusvõimalusi
- võimalust läbida töö kõrvalt valvuri kutseõpe
- vähemalt 35 päeva puhkust
- mugavat tööriietust
- sportimisvõimalusi

CV ja kandideerimisavaldus saata Tallinna Vangla üldosakonnale aadressil Magasini 35, Tallinn 10138 märgusõnaga „Personal“ või üldosakonna peaspetsialisti e- posti aadressile teele.paivalill@just.ee.
Lisainfo Tallinna Vangla üldosakonna peaspetsialisti telefonil: 6 12 7521.

Tellige hobused tõllaga pidupäeval enda juurde!

alates 100.-

www.vooretallid.com tel. 5146552

LAAGRI AUTOKÄSIPESULA

Vae 3, Laagri
Tel: 52 26 038

E-R 9.00-20.00
L 9.00-15.00
P kokkuleppel

www.claiden.ee
e-post: info@claiden.ee

SÕIDA JA SÄRA!

Sõiduauto vahatamine al. 40.-€
Helista ja broneeri juba täna!
Iga 10-s kord tasuta välipesu

LASTEKAUPADE KIRBUTURG

11.dets & perelõuna koos päkapikuga

kell 11:00

lastekaubad.net/#/kirbuturg

lastekaubad.net

VP Autolammutus

Müüme kasutatud varuosi enimlevinud sõidu- ja pakiautodele.

Ostame utiliseerimist vajavaid sõidu- ja pakiautosid ning busse, võib pakkuda ka sõidukorras sõidukeid.

Kustutame sõiduki ARK-s.

Kontakt:

50 55 368 või 60 49 844

Info@vpautolammutus.ee

www.vpautolammutus.ee

AVATUD E-R 9-17 L 9-14

Puksiirteenus 24h

Autode kokkuost tel 50 52 618

Maa ilma parim
sünnipäev*

PAINTBALLIGA

3 erinevat
väljastusega mänguplatsi,
komandopunkti,
kaamerad plattsil,
monitoridest näed toimuvat
jms

*seda räägivad kõik lapsed,
kes on hr Surma juures
paintballi mänginud.

Küsi head hinda!
www.surm.ee
surm@surm.ee
tel 504 1346

SAUE LOOMAKLIINIK

Avatud

E-R 15.00-19.00

Sooja 1, Saue tel. 600 3382

www.sauekliinik.ee

Anne Vau
õmblus- ja rätsepätööd

Saue, Vanamõisa
tel: +372 53 954 260
e-mail: anne@vau.ee

SAGRO

* Autode remont,
keevitus ja värvimine

* Õlivahetus

* Tehniline ülevaatus

* Transportteenus,

* Fekaali vedu

* Autoparkla

AS Sagro automajand

Vae 3, Laagri, Harju maakond

Tel. 679 6858, GSM 515 8242

e-post: raul@sagro.ee

TIPOLIIN
KINNISVARABÜROO
VELJO TARVIS
tel. 5647 1516,
tel. 657 6301
veljo@tipoliin.ee
www.tipoliin.ee

OSTAME - MÜÜME - ÜÜRIME TEIE KINNISVARA

- Kiire ja korrektne vormistamine.
- 15 a. töökogemus.
- **Konsultatsioon tasuta!**

VEO- ja KOLIMISTEENUS

Teenindame 7 päeva nädalas

Ostame üle Eesti:

- virnastatud võsa;
- raiejäätmeid;
- saetööstuse jääke (pinnud, saepuru, hõõvlilaast);
- kasvavat võsa (kraavide ja teede ääred, võsastunud põllu- ja heinamaad)

Energiavaru OÜ +372 5080336
info@energiavaru.ee www.energiavaru.ee

HAMBARAVI JA PROTEESIMINE

Lastele kuni 19.a. TASUTA

Avatud : E-R 9.00-18.00

Asume: A.H.Tammsaare tee 137

Tel. 6798599 / 55605898

E.Vilde tee 73 – Tel. 6525899 / 56689819

www.jadent.ee

UUS KAUPLUS

LE COQ SPORTIF jalatsid

SALOMON talvejalatsid

LEE COOPER teksad

Laagris, Pärnu mnt 556a Rimiga samas majas.
AVAMISE PUHUL SOODUSTUS VÄHEMALT 20%

VIKERFORELL PIRGUS 5 EURO/KG

TEL: 534 67 418

Ramelin OÜ RAAMATUPIDAMIS- TEENUSED

-raamatupidamise
korraldamine

-aruannete koostamine

-dokumentide korrastamine

e-post: info@ramelin.ee

tel 5559 0070.

comarket

Eesti jaekaubandusvõrk Comarket
võtab seoses Laagri kaupluse
avamisega tööle

- VAHETUSE VANEMA
- KAUPLUSE MÜÜGIJUHI
- ANDMESISESTAJA
- KLIENDITEENINDAJA-KASSAPIDAJA
- KAUBAKÄSITLEJA
- SAALITÖÖTAJA

CV koos soovialdusega palume saata hiljemalt
18. detsembriks personal@comarket.ee,
märksõnaga Laagri Comarket. Täname kõiki kandideerijaid,
edasipääsenutega võtame ühendust hiljemalt 28. detsembriks.

KVALITEETMÖÖBEL
KOHALIKULT
MEISTRILT

www.ktk.ee
telefon 510 8599
e-mail info@ktk.ee

AS ISS Eesti
võtab tööle

PUHASTUS- TEENINDAJAID

kaubanduspindadele
Laagris.

Kontakttelefonid:
6139 130 ja 613 9138

ISS Eesti on rahvusvahelise ISS-i
kontserni (Integrated Service
Solutions) kuuluv ettevõtte, mis
pakub kinnisvara korrashoiu
teenused ning kus täna töötab
ca 1700 inimest.

Mängukool

See on Saue Põnni Mängumaal asuv
uus erahuvikool 4-7 aastastele lastele
ja nende vanematele!

- Mänguline eelkool
- Inglise keel
- Muinasjutu-kunstiring
- Õuesõppe reisirid
- Õpitoad lastele ja vanematele

Registreerudes UUEKS õppeaastaks
detsembris saate -10%
jõulusoodustust kõigist huviringidest!

www.mangukool.ee

Tel. 51 20 730, Pärnasalu 31, Saue